

BIG TECH

VLAAMS BELANG

Deze brochure is een publicatie van het Vlaams Belang - april 2022
Ver. uitg.: Tom Van Grieken, Madouplein 8/9, 1210 Brussel

Voorwoord

Facebook (nu: Meta), Twitter, Apple, Amazon, Google, ... Iedereen heeft er al van gehoord en komt er mee in aanraking. 'Big Tech' is alomtegenwoordig in ons dagelijks leven.

Technologie is dan ook een vanzelfsprekendheid vandaag. In een tijdsbestek van dertig jaar werden we het digitale tijdperk ingetorpedeerd, waardoor onze manier van leven drastisch veranderde. Van logge, ingewikkelde machines, evolueerde computers naar hyperefficiënte toestellen die iedereen binnen handbereik heeft onder de vorm van een smartphone. Van iets buitenaards en gewaagd werd het internet plotsklaps de normaalste zaak van de wereld, sterker zelfs, de wereld verplaatste zich deels naar het internet. Mensen maten zich een virtuele identiteit aan op sociale media en de bouwden op die manier mee aan een nieuwe wereld waarin alles ook online kan gebeuren.

Te midden van alle baanbrekende evoluties die onze levens zonder meer comfortabeler maakten, stonden we evenwel niet stil bij de snelheid van het groei-proces. In ijtempo kwamen een handvol bedrijven over de meet als onbetwiste overwinnaars van de tech-race, met als gevolg dat ze exponentieel groeiden. Deze bedrijven evolueerden van pioniers op de digitale golf, tot multinationals die het wereldwijde communicatieverkeer beheersen en zo aanwezig zijn in de levens van miljarden mensen. Vervolgens eigenden de tech-giganten zich een misplaatste, door de woke-golf geïnspireerde zendingsdrang toe die hun initiële doel als bedrijf ruim overstijgt. Van loutere communicatieplatformen en dragers, escaleerden ze tot ideologisch geïnspireerde bedrijven die overheidstaken overnemen. Big tech houdt er strikte censuurvormen op na en legt gebruikers het zwijgen op voor zaken die offline zonder meer toegestaan zijn. Maar het gaat nog verder, want Big Tech legt niet enkel gewone burgers het zwijgen op, ook politici vallen dit lot te beurt. De macht van Big Tech is zodanig groot dat ze de president van het machtigste land ter wereld zomaar de mond kunnen snoeren.

"Richt je eigen platform," zo luidt het voor iedereen die vraagtekens plaatst akkoord bij de censuur op Twitter en Facebook. Maar is een dergelijke repliek wel intellectueel correct? Alternatieven voor de grote sociale mediaspelers worden elke keer opnieuw meedogenloos neergesabeld. Ze maken dus geen schijn van kans. Hoort eerlijke competitie niet bij een gezonde marktwerking? Is het wel in ons belang dat onze data en communicatieverkeer in handen zijn van grote bedrijven in Silicon Valley? Staan we het toe dat bedrijven verkiezingen beïnvloeden door politici te censureren of te shadowbannen?

De macht van Big Tech reikt onvoorstelbaar ver. Zodanig ver dat ze onze democratie bedreigt. Tijd om de Big Tech bedrijven op te breken en te evolueren naar een gereguleerde tech-wereld.

Tom Van Grieken
Voorzitter

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	6
1. Democratie, vrijheid van meningsuiting en censuur	7
1.1 Wat is democratie?	7
1.2 Wat is vrijheid van meningsuiting?	8
1.3 Wat is censuur?	9
1.4 Wat zegt het Vlaams Belang?	12
1.4.1 De gedachten zijn vrij	12
1.4.2 Ruime invulling van de vrijheid van meningsuiting	12
1.4.3 Toetsing opnieuw door de rechterlijke macht en het volk	12
2. Het hedendaagse medialandschap: oligopolie- en monopolievorming	13
2.1 De oligarchen van de klassieke media	13
2.1.1 Machtsconcentratie	13
2.1.2 Woke-waanzin, nepnieuws en factchecks	15
2.2 De digitale revolutie	16
2.3 Het Big Tech monopolie	18
2.4 Wat zegt het Vlaams Belang?	19
2.4.1 Stop de illegale staatssteun	20
2.4.2 De VRT hervormen	20
2.4.3 Baas over eigen data	20
2.4.4 Interoperabiliteit	21
2.4.5 Isoleren van data op nationaal niveau	21
2.4.6 Verdere monopolievorming voorkomen	22
3. Censuur op sociale media	23
3.1 Het probleem van de online censuur	23
3.2 De praktijk van de online censuur	24
3.2.1 Internationaal	24
3.2.2 Ook bij ons	26
3.3 Hoe gaan overheden om met monopolies en censuur?	27
3.3.1 De Europese Unie	27
3.3.1.1 Recente ontwikkelingen	27
3.3.1.2 De Digital Services Act (DSA) en Digital Markets Act (DMA)	30
3.3.2 België	31
3.3.3 De Verenigde Staten	32
3.3.4 Andere	32
3.4 Wat doet het Vlaams Belang?	33
3.4.1 In de parlementen	33
3.4.2 Een eigen app	34

3.5. Wat zegt het Vlaams Belang?	35
3.5.1 Sanctiemechanisme voor censuur	35
3.5.2 Wat offline legaal is, moet online legaal zijn	35
3.5.3 Gebruikersvoorwaarden afstemmen op de nationale cultuur	36
3.5.4 Transparantie over de gebruikersvoorwaarden.....	36
3.5.5 Onderscheid maken tussen “duidelijk illegale” en “vermeend illegale” inhoud.....	36
3.5.6 Strenge controle op automatische moderatiemechanismen	37
3.5.7 Transparante algoritmes	37
3.5.8 Strenge controle op “vertrouwde seingevers”	37
3.5.9 Verbod op “shadowbannen”	37
4. Conclusie	38
Q&A	40

Inleiding

Schermpjes zijn niet meer weg te denken uit onze leefwereld. Velen onder ons zitten dagelijks op het werk urenlang aan het computerscherm gekluisterd, om vervolgens thuis in de sofa te ploffen en opnieuw naar een scherm te staren. Op weg van en naar het werk is een scherm evenmin weg te denken, vermits al duchtig whatsapp-berichtjes worden uitgewisseld, foto's geliked, tweets geretweet of nieuwsartikels geconsumeerd. Want jawel, de digitale revolutie veranderde ons in consumenten die al bij dag en dauw, nog voor het eerste daglicht door de luiken priemt, in de ban zijn van ons persoonlijke schermpje. In de ban van de connectie met de rest van de wereld, de niet-aflatende informatiestroom, de voortdurende dopamine-rush.

In volle coronapandemie brachten wetenschappers van de Universiteit van Californië een studie¹ uit over het schermgebruik van kinderen. Wat bleek? Kinderen brengen gemiddeld 7,7 uur per dag door voor het scherm, een verdubbeling te danken aan de pandemie. Maar jongeren zijn lang niet de enigen die een groot deel van de dag doorbrengen in de virtuele sfeer. De coronamaatregelen versterkten onze afhankelijkheid van technologie en droegen bij tot het besef hoe ingrijpend de rol van deze technologie is in ieders leven.

Het digitale tijdperk gaat immers razendsnel vooruit. De technologische innovaties van de afgelopen decennia zijn inmiddels zodanig vanzelfsprekend dat een bestaan zonder bijna ondenkbaar lijkt. In een mum van tijd werden computers, internet, smartphones en sociale media een integraal deel van ons bestaan. De digitale revolutie ging zodanig snel dat zowel de mens als de wetgever de innovaties niet konden bijbenen.

Het economische gevolg hiervan is dat een handvol tech-spelers gaandeweg uitgroeide tot Big Tech-bedrijven, bedrijven wiens marktaandeel zodanig groot is dat kleinere spelers geen kans maken. De expansie van de tech-bedrijven valt logischerwijze toe te dichten aan het toenemend aantal gebruikers. Zo explodeerde Facebook van 100 miljoen maandelijks actieve gebruikers in 2008 tot 2,9 miljard maandelijks actieve gebruikers in 2021. Niet alleen werd de sociale medianetwerksite hiermee beheerder van een onmeetbare hoeveelheid persoonlijke data van gebruikers, ook verplaatste een deel van de leefwereld van de gemiddelde gebruiker zich naar Facebook. Een privébedrijf werd dus de drager van een heleboel maatschappelijke processen, waaronder ook het publieke debat.

Dit brengt ons naadloos tot de politieke gevolgen van de Big Tech-expansie. De tech-giganten overstegen hun rol als dragers en begonnen zich ook politiek te manifesteren. Dit deden ze door het debat actief te begrenzen middels moderatie, censuur en uitsluiting. Ook van politici, sterker zelfs, ook van de president van de Verenigde Staten. In de offline-wereld zijn dergelijke praktijken glasheldere schendingen van de vrijheid van meningsuiting, maar deze vrijheid lijkt niet op te gaan in de virtuele wereld. Gebruikers moeten zich conformeren naar de gebruiksvoorwaarden die het desbetreffende bedrijf hen oplegt, zo klinkt het. Maar volstaat deze uitleg wel? Gaan we privébedrijven toestaan om essentiële onderdelen van onze democratie te beheren en beheersen? Nemen we onze democratie en onze rechtsstaat wel ernstig indien we de gebruikersovereenkomst laten primeren bijvoorbeeld onze grondwettelijke rechten en vrijheden?

1 <https://jamanetwork.com/journals/jamapediatrics/fullarticle/2785686>

1. Democratie, vrijheid van meningsuiting en censuur

1.1 Wat is democratie?

Democratie als begrip staat centraal in ons politieke denken. Het is het fundament waarop ons staatsbestel is gebouwd en de bedoeling is om die democratie zo optimaal mogelijk in te vullen. In het publieke debat schermt men voortdurend met het begrip democratie. Vooral in haar tegengestelde vorm komt het vaak voor, om de andere zijde van het politieke spectrum of buitenlandse mogendheden aan te duiden als ondemocratisch. In die optiek is het van belang te begrijpen waar het begrip vandaan komt, wat het inhoudt en wat het zeker niet is.

Democratie is afkomstig van de Griekse woorden "demos", wat "volk" betekent en "kratos," macht. Het betekent dus letterlijk "macht van het volk". Een bestuursvorm op basis van de wil van het volk. Democratie werd in de Oudheid geboren in de Atheense stadsstaat en zette zich als model verder in de Romeinse Republiek. De klassieke conceptie van democratie valt uiteraard moeilijk te vergelijken met de hedendaagse invulling. Uitzonderingen buiten beschouwing gelaten, kunnen we stellen dat de democratie als idee en staatsinrichting zich verder in het Westen zou ontwikkelen.

Hoewel democratie een moeilijk te definiëren term is, zijn er dus wel een aantal basisprincipes. In een liberale democratie staat 'vrijheid' centraal en dus de rechten die deze vrijheden mogelijk maken. Het idee dat vrijheid een onvervreemdbaar recht van de mens is, vond ingang tijdens de Verlichting. Liberale filosofen zoals John Locke en Montesquieu legden de nadruk op individuele rechten en vrijheden die uit de mens zelf emaneren. Deze zijn met andere woorden natuurlijk. Een democratie kan niet zonder fundamentele rechten en vrijheden. Die rechten, zoals vrije pers, vrijheid van vereniging en vrijheid van meningsuiting zijn essentieel.

De Amerikaanse en Franse Revoluties zorgden ervoor dat niet langer de voorrechten van de vorst, de adel en de kerk golden, maar de natuurlijke rechten van de burgers. De garantie dat de staat deze zou garanderen, beitelde men in een Grondwet. Daarnaast ontstond ook het systeem van de scheiding der machten, het idee dat de drie machten, de wetgevende, rechterlijke en uitvoerende, elkaar controleren en in evenwicht houden. Vanuit hedendaags standpunt kunnen we evenwel ook spreken van een vierde macht: de media. Volgens de scheiding der machten is het niet de bedoeling dat één van deze machten een ongeleid projectiel wordt dat teveel invloed uitoefent op de andere en zich zo ontpopt tot de dominante macht. Evenmin is het de bedoeling dat externe actoren inspelen op de drie machten, zij moeten onafhankelijk zijn.

De ontwikkeling van het nationalisme als ideologie volgde in het zog van de ontwikkeling en uitwerking van de liberale Verlichtingsidealen. De gedachte van de volkssoevereiniteit vond ingang, het principe dat een volk soeverein en onafhankelijk hoort te beslissen over de inrichting van de staatsmacht en alles wat daaruit voortvloeit, zo ook rechten en vrijheden.

Het Vlaams Belang staat volledig achter deze waarden. De staat krijgt zijn rechten als een mandaat van de bijvoorbeeldking, deze leggen we samen met onze onvervreembare rechten vast in een Grondwet. De finaliteit van onze onvervreembare rechten en vrijheden, de scheiding der machten en de volkssoevereiniteit is een beter werkende democratie. De beslissingsmacht moet dus liggen bij het volk en de vertegenwoordigers die zij kiest, niet bij supranationale overheden, internationale organisaties of multinationals.

1.2 Wat is vrijheid van meningsuiting?

De vrijheid van meningsuiting wordt zowel juridisch als cultureel gewaarborgd in onze maatschappij. Juridisch beschermen onze Grondwet, maar ook internationale verdragen zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten deze vrijheid.

Artikel 19 van de Grondwet waarborgt de vrijheid *“om op elk gebied zijn mening te uiten”*. Dit kan omschreven worden als *“het recht om aan zijn filosofische, godsdienstige, politieke, persoonlijke of ideologische overtuiging uiting te geven in woorden, geschriften of gedragingen”*. De meningsuiting kan bijgevolg op verschillende wijzen gebeuren, zowel door het woord als door het geschrift als door handelingen. Ook meningsuitingen via audiovisuele mediadiensten² via telecommunicatie-infrastructuur³ of via het internet vallen onder de bescherming van de vrijheid van meningsuiting.⁴

Hoewel de vrijheid van meningsuiting fundamenteel is, is het geen absoluut recht en kan het worden gelimiteerd. Artikel 19 van de Grondwet stelt dan ook duidelijk dat misbruik van de vrije meningsuiting kan worden gesanctioneerd op voorwaarde dat dit misbruik als misdrijf is omschreven. Zo is aanzetten tot geweld, racisme, vreemdelingenhaat en discriminatie⁵ en eerroof of laster⁶ strafbaar onder de Belgische wetgeving.

In het licht van artikel 19 van de Grondwet. Rijst de vraag of het beteugelen van hate speech al dan niet onGrondwettelijk is. De afgelopen jaren rijzen overal stemmen op om hate speech of oproepen tot haat zowel offline als online aan banden te leggen. Haat is echter een abstract begrip, een menselijke emotie die legitiem kan zijn.

Het recht op vrijheid van meningsuiting slaat niet alleen op de vrijheid om meningen te uiten, maar ook op de vrijheid om *“inlichtingen”* of *“informatie”* te verspreiden en te ontvangen. Dit noemt men het recht op vrije nieuwsgaring. Ook het Vlaams Parlement heeft het recht op vrije nieuwsgaring uitdrukkelijk erkend in een decreet.⁷

Naast de vrijheid van meningsuiting wordt ook de vrije pers gewaarborgd door de Grondwet. Artikel 25 van de Grondwet luidt: *“De drukpers is vrij; de censuur kan nooit worden ingevoerd; geen borgstelling kan worden geëist van de schrijvers, uitgevers of drukkers. Wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft, kan de uitgever, de drukker of de verspreider niet worden vervolgd.”*

2 art 38 Decr VL. Gem 27 maart 2009 : * de vrijheid van meningsuiting is gewaarborgd voor omroepactiviteiten.

3 Grondwettelijk Hof nr. 69/2003, 14 mei 2003

4 T. DE PESSEMIER, “Vrijheid van expressie en informatie op het Internet”, Gent, Academia Press, 1996

5 wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden

6 Art 443-452 Sw.

7 Decr.VL.Parl 27 maart 2009

De vrijheid van meningsuiting wordt ook erkend door internationale verdragen. Artikel 19 van het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens garanderen het recht op vrijheid van meningsuiting. Artikel 10 van het EVRM leest als volgt:

“Eenieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid een mening te koesteren en de vrijheid om inlichtingen of denkbeelden te ontvangen of te verstrekken, zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen. Dit artikel belet staten niet radio-omroep-, en bioscoop- of televisieondernemingen te onderwerpen aan een systeem van vergunningen.”

Dit artikel brengt een negatieve en positieve verplichting met zich mee. De negatieve verplichting bestaat erin dat de overheid zich niet mag mengen in het fundamenteel recht van de vrijheid van meningsuiting van de burger. Een private onderneming (zoals Facebook) is geen overheid, dus zou in principe niet onder artikel 10 van het EVRM vallen. Er is ook een positieve verplichting om de vrije meningsuiting te beschermen. In de rechtspraak van het Hof wordt aanvaard dat de overheid de taak heeft ervoor te zorgen dat de vrijheid van meningsuiting effectief kan worden uitgeoefend. Er wordt van de overheid actie verwacht die de vrijheid van meningsuiting moet beschermen.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft in het verleden al erkend dat er een positieve verplichting kan rusten op de overheid om de vrijheid van meningsuiting te beschermen tegen inbreuken, zelfs tegen inbreuken door private personen.⁸ Een staat kan zelfs worden aansprakelijk gesteld als ze geen beschermende maatregelen neemt.⁹ Er rust dus een zorgplicht op de overheid.

1.3 Wat is censuur?

De juridische waarborgen kunnen uiteraard niet bestaan zonder politieke en culturele funderingen. Wetgeving is gestolde politiek en moet een reflectie zijn van de democratie en volkssoevereiniteit. Dat wil zeggen dat onze wetgeving en rechtspraak omtrent vrijheid van meningsuiting historisch en cultureel moet ingebed zijn in een klimaat dat het vrije woord en het vrije debat koestert en stimuleert.

In het Westen is dit vanzelfsprekend, door de eeuwen heen schudden we de censuurwetten van ons af en evolueerden we richting een vrije en open cultuur die veelal taboeloos zaken durft te bespreken. In culturen die een gelijkaardige evolutie niet meemaakten, ontbreekt deze mentaliteit en is het vrije woord dus geen evidentie. Daarom moeten we ons dan ook behoeden voor nieuwe cultuurverschijnselen die censuur in de hand werken. De postmoderne cancel culture die komt overgewaaid uit de Verenigde Staten en almaar grotere grenzen aan het vrije woord stelt, is een groot gevaar. De intolerante houding van nieuw-links doet dan ook denken aan een verleden waarin andere actoren censuur uitoefenden. De praktijken van de linkse cancel culture zijn in ieder geval niet nieuw.

⁸ EHRM 29 februari 2000, nr. 39293/98, Fuentes Bobo/Spanje

⁹ A.KUCZERAWY, *Intermediary Liability and Freedom of Expression in the EU: from Concepts to Safeguards*, Cambridge, Intersentia, 140.

Doorheen de geschiedenis maakten heel wat landen zich schuldig aan hardvochtige censuur, andere naties hebben dan weer een traditie van tolerantie. Censuur kan voorkomen in een waaier aan vormen, types en methodes. Boeken, kranten, films, muziek, kunst, tradities maar ook meningsuitingen kunnen allemaal het voorwerp zijn van censuur. Vandaag zien we hoe meningsuitingen voornamelijk online aan banden worden gelegd. Dit gebeurt weliswaar niet door de overheid of de Kerk, maar door grote sociale mediabedrijven.

Bekend is natuurlijk de kerkelijke censuur tegen ketterij, godslastering en wereldbeelden die de kerkelijke dogma's uitdaagden. Ook majesteitsschennis was lange tijd een misdrijf dat werd bestraft. Tot diep in de 20e eeuw hield de Kerk de zogenaamde Index bij, een lijst van boeken die als verwerpelijk werden geacht. Daarnaast brandmerkten ook tal van Westerse landen controversiële boeken als ongewenst. Ook in de islamitische wereld zijn tal van boeken, opvattingen en afbeeldingen absoluut taboe. De zaak-Rushdie, de Deense Mohammed-cartoons en de aanslag op Charlie Hebdo leren ons hoe nietsontziend het intolerante klimaat in de moslimwereld is.

De totalitaire regimes die de 20e eeuw met bloed doordrenkten stonden allemaal bekend om hun radicale controle op het discours. De boekenverbrandingen in Nazi-Duitsland zijn een bekend voorbeeld. Tijdens de Gleichschaltung greep de overheid de controle over alle media, ook onder Duitse bezetting was in de Belgische media slechts één geluid te horen.

Publicaties en kranten die een tegengeluid produceerden, moesten in de clandestiniteit gaan. In communistische landen was (en is) censuur omnipresent. Tijdens de stalinistische periode was de censuur in de Sovjet-Unie extreem draconisch. De kleinste verbale misstap of belediging ten aanzien van het regime zorgde ervoor dat burgers veroordeeld werden tot jarenlange dwangarbeid in een goelagkamp. In het marxistisch-leninistische systeem van het voormalige Oostblok domineerde de communistische partij kranten, tijdschriften, radio en staatsomroep. De grootste kranten waren zelfs de partijbladen van de communistische partij. Een publieke opinie of debat was dus onbestaande. Daarnaast stonden alle culturele activiteiten onder strikt toezicht van de staat en werden politieke dissidenten zodanig gemarginaliseerd dat er een algeheel stilzwijgen heerste. Tegengeluiden waren een blijk van contrarevolutionaire activiteiten en dissidentie, vandaar dat de bijvoorbeeld lking aan zelfcensuur deed. In het voormalige Oostblok leefde de leugen en was de sfeer er één van hypocrisie. Zoals de Russische auteur Elena Gorokhova ooit stelde: *“ze liegen tegen ons, we weten dat ze liegen, ze weten dat we weten dat ze liegen, maar ze blijven tegen ons liegen, en we blijven doen alsof we ze geloven.”*

De motieven voor de censuur waren veelvuldig. Lange tijd werd censuur geïmplementeerd omdat de inhoud niet strookte met de kerkelijke moraal, of inging tegen de christelijke wereldbeschouwing. Autoritaire systemen passen censuur toe om politieke dissidentie tegen te gaan en een eenheidsworst te scheppen.

De cancel culture, een onderdeel van het woke-gedachtengoed, maakt er een sport van om meningen, evenementen en zelfs mensen die niet stroken met het wokeïsme te cancelen. Men wil deze evenementen, bijvoorbeeld een lezing aan een universiteit, niet laten doorgaan door deze te saboteren. Deze sabotage kan variëren van druk zetten bij de autoriteiten om het evenement in kwestie te annuleren, tot fysieke sabotage van het evenement. Op Amerikaanse universiteitscampussen is dit een epidemie. Zo was UC Berkeley in 2017 het toneel van zware rellen naar aanleiding van de komst van de rechtse schrijver en polemist Milo Yiannopoulos. Ook mensen die een ander discours laten horen dan wokeïsme, worden maar al te vaak in alle gelederen van hun professionele omgeving gecanceled. De cancel culture en het woke-gedachtengoed sluipen langzaam maar zeker ook Vlaanderen binnen. Zo is het cancelen van Zwarte Piet zonder meer een vorm van censuur, culturele censuur tegen onze tradities en gebruiken. Ook andere, minder voor de hand liggende zaken worden gecensureerd. Zo nam de bibliotheek van Gent zich voor om Pippi Langkous en tal van andere kinderclassiekers te “dekoloniseren” door bepaalde trefwoorden te verwijderen. Dit is censuur in haar zuiverste vorm.

De Lage Landen hebben nochtans een traditie van het vrije woord. Na het ontstaan van de boekdrukkunst, één van de katalysatoren van de Reformatie, werden op massale schaal smaadschriften en satirische teksten gedrukt in onze contreien. Na de Reformatie stond het toenmalige Nederland bekend om haar relatieve religieuze tolerantie.

De Nederlandse tolerantie speelde echter heel wat minder tijdens het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Politieke processen tegen andersgezinden waren toen legio, omdat het protestantse bewind haar stempel poogde te drukken op het katholieke zuiden. Om die reden bijvoorbeeld de Belgische Grondwet uit 1830 dan ook een garantie tegen de vervolging van meningsdelicten door politiek benoemde rechters. Artikel 150 van de Grondwet behelst dat de volksjury bijvoorbeeld is voor drukpersmisdrijven en politieke misdrijven. In 1999 werd dit artikel echter gewijzigd en toegevoegd dat men alsnog voor de correctionele rechter verschijnt ingeval bijvoorbeeldnvermelde misdrijven ingegeven zijn door racisme of xenofobie. Kort daarop werden de drie vzw's achter het toenmalige Vlaams Blok voor racisme veroordeeld door de correctionele rechter.

Ook België stond vroeger bekend als een vrijplaats van meningen. Zo vestigde menig 19e-eeuws polemisch auteur zich ooit op een bepaald moment in Brussel. Karl Marx verbleef in Brussel toen hij het Communistisch Manifest schreef, een wereldbekend werk met gigantische invloed. Ook Multatuli pende zijn literaire klassieker Max Havelaar, een aanklacht tegen het koloniale beleid in Nederlands-Indië, neer in Brussel.

Dit staat in schril contrast tot de groeiende intolerantie van vandaag. Zoals verder zal blijken in deze brochure is online censuur schering en inslag geworden in ons land. Maar ook offline neemt de censuur toe. Onlangs nog veroordeelde de Mechelse rechtbank van eerste aanleg vier Voorpost-leden tot zes maanden celstraf voor aanzetten tot haat en geweld vanwege een spandoek waarop “*Stop islamisering*” stond. Over de inhoud van de boodschap kan men het oneens zijn, maar de activistische motivering van de rechtbank was een rechtsstaat onwaardig. Door haar verregaande interpretatie doet de Mechelse rechtbank van eerste aanleg aan rechterlijk activisme en dreigen we te ontsporen in een gouvernement des juges, waarbij de rechter ook als wetgever optreedt. Opvallend is dat de Mechelse procureur werd bijgetreden door Minister van Justitie Vincent Van Quickenborne (Open Vld), die op Twitter zijn welwillendheid aanpreeft. Dit neigt naar een politieke veroordeling en een collusie tussen de rechterlijke en de uitvoerende macht.

1.4 Wat zegt het Vlaams Belang?

1.4.1 De gedachten zijn vrij

Die Gedanken sind frei. Het uitgangspunt van het Vlaams Belang is dat de gedachten van mensen niet te controleren vallen. Behoudens uitzonderingen is het Vlaams Belang dus voorstander van een zo ruim mogelijke interpretatie van de vrijheid van meningsuiting. Het penaliseren van meningen is een zwakgebod en een blijk van autoritarisme.

1.4.2 Ruime invulling van de vrijheid van meningsuiting

Een democratie mag niet verzanden in een tirannie van de meerderheid, maar moet het pluralisme net huldigen. Voor het Vlaams Belang is de vrijheid van meningsuiting de smeerolie van de democratie, de manier waarop mensen het op geweldloze manier on-eens kunnen zijn met elkaar. Daarom moet die vrijheid van meningsuiting voor het Vlaams Belang ruim worden geïnterpreteerd. Het Vlaams Belang put graag inspiratie uit het eerste amendement van de Grondwet van de Verenigde Staten. Het first amendment stelt dat de wetgever geen wet mag aannemen die de vrijheid van meningsuiting of persvrijheid beperkt. In de VS loopt de vrijheid van meningsuiting tot aan het direct oproepen tot geweld.

1.4.3 Toetsing opnieuw door de rechterlijke macht en het volk

Aangezien de staat haar mandaat van de burger krijgt, dient de staat de rechten en vrijheden van de burger te garanderen. Vertrekkend vanuit de volkssoevereiniteit kan het dus niet dat externe actoren zoals grote bedrijven de rechten en vrijheden van burgers ernstig beperken. Evenmin mogen politiek benoemde rechters als verlengstuk van de machthebbers ageren en zo de vrijheid van meningsuiting van "ongewenste" politieke krachten de kop indrukken. Het Vlaams Belang draagt de democratische rechtstaat hoog in het vaandel en pleit dan ook tegen de particuliere of gepolitiseerde verkapping van de rechtstaat.

In de zeldzame gevallen waar de vrijheid van meningsuiting wordt beperkt, dient de toetsing van zulks door de rechterlijke macht plaats te vinden. Artikel 150 van de Grondwet mag in die optiek niet stiefmoederlijk worden behandeld. Het Vlaams Belang pleit ervoor om dit artikel dat de Grondwetgevers in 1830 in de Grondwet plaatsten te herstellen, wars van de wijziging uit 1999. Dat betekent dat alle politieke misdrijven en drukpersmisdrijven zonder onderscheid worden beslecht voor het Hof van Assisen. De volksjury moet zich met andere woorden uitspreken over de schuldvraag in meningsdelicten.

2. Het hedendaagse medialandschap: oligopolie – en monopolievorming

2.1 De oligarchen van de klassieke media

Als gevolg van de verzuiling waren de kranten en tijdschriften in België lange tijd verbonden aan een bepaalde politieke strekking. De liberalen en christendemocraten hadden allemaal media die een gekleurde signatuur droegen dus redactioneel ook duidelijke keuzes maakten. Gaandeweg echter ontstond er een oligopolievorming en kwamen de Vlaamse kranten en tijdschriften in handen van slechts enkele spelers. Vandaag domineren vier grote spelers het Vlaamse medialandschap: de VRT, Mediahuis, DPG Media en Roularta.

De staatsomroep VRT baat tal van merken uit, gaande van twee tv-kanalen, over een reeks radiozenders, tot een website en sociale mediakanalen. Het bedrijf Mediahuis is eigenaar van onder meer De Standaard, Het Nieuwsblad, Gazet van Antwerpen, het Nederlandse NRC Handelsblad en de Irish Independent. De bekendste merken van DPG Media zijn HLN, De Morgen, Humo, VTM, de Volkskrant, Trouw (beiden uit Nederland), maar ook het Deense dagblad Berlingske. Roularta geeft dan weer Knack, De Tijd en De Zondag uit. We zien dus dat de Vlaamse mainstream media-oligarchen zodanig machtig zijn, dat ze niet alleen de Nederlandse markt overnemen, maar sinds kort ook grote spelers in Ierland en Denemarken bezitten.

De machtsconcentratie in het Vlaamse medialandschap is problematisch en ondermijnt de onafhankelijkheid van de media. Naast een verstoring van de markt zorgt de machtsconcentratie ook voor journalistieke uniformiteit, hetgeen we zien in enkele journalistieke trends die ook aanwezig zijn op sociale media.

2.1.1 Machtsconcentratie

Ten eerste is oligopolievorming onwenselijk voor een gezonde marktwerking. De marktmacht die de vier grote spelers samen bezitten, drukt kleinere spelers de kop in. Kleine initiatieven kunnen op die manier onmogelijk groeien en concurrentieel worden. Bovendien kunnen de grote mediaspelers vanuit hun hoedanigheid als massamedia potentiële concurrenten via hun kanalen besmeuren.

Ten tweede worden de grote vier in het Vlaamse medialandschap in grote mate gefinancierd met gemeenschapsgeld. De staatsomroep VRT ontving in 2020 273,6 miljoen euro overheidsfinanciering¹⁰, terwijl Bpost jaarlijks ruim 175 miljoen euro subsidie ontvangt voor de krantenbedeling. De lezer die zijn krant of tijdschrift elke ochtend in de brievenbus krijgt, ontvangt dit dankzij de concessie van de federale overheid aan Bpost om deze kranten en tijdschriften te bedelen. Per legislatuur loopt dit bedrag op tot ongeveer

10 <https://www.vrt.be/nl/over-de-vrt/financien/inkomsten/>.

875 miljoen euro. Dit subsidiemechanisme ruikt naar een vorm van illegale staatssteun en ondermijnt ook het gelijke speelveld. Niet alleen de kleinere, digitale media-initiatieven staan in de kou, ook dagbladhandelaars komen bedrogen uit. De verdeling van kranten en tijdschriften in dagbladzaken wordt immers niét gesubsidieerd. Digitale publicaties, toch wel een sector in volle ontplooiing tijdens het internettijdperk, zullen op die manier dus altijd de duimen moeten leggen voor een gedateerd concept: de papieren publicatie. Bovendien valt op te merken dat deze subsidiëring van gedrukte kranten en tijdschriften allerm minst ecologisch is. Het is dus bedenkelijk dat de Vivaldi-coalitie, die zichzelf tot "groenste coalitie" ooit uitriep, dit blijft bestendigen. Tot slot kunnen we ook vaststellen dat DPG Media en Mediahuis zonder meer winstgevende ondernemingen zijn. In 2020 boekten zij respectievelijk 178 miljoen en 58,6 miljoen euro winst. In welk opzicht valt staatssteun ten gunste van winstgevende sectoren te legitimeren?

Ten derde destabiliseert de Vlaams mediaoligarchie ook het speelveld in andere landen. De Vlaamse mediabedrijven werden zodanig groot dat ze de Nederlandse markt begonnen over te kopen. Maar de tentakels van de Vlaamse mediaoligarchen reiken zelfs tot in Denemarken en Ierland. Middels staatssteun en oligopolievorming groeien deze bedrijven dus uit tot grote, internationale spelers.

Ten vierde moeten we de massamedia inpassen in de scheiding der machten. Als vierde macht zijn de media naast toezichthouder op de andere machten, ook actor in het politieke speelveld en medebeheerder van de publieke opinie. De vraag rijst hoe correct dit alles zal zijn als de mainstream media financieel afhankelijk zijn van de staat, ofwel integraal als staatsomroep, ofwel via een jaarlijkse toelage van 175 miljoen euro. Wiens brood men eet, diens woord men spreekt, klinkt het per slot van rekening. Gekoppeld aan het marktverstoring effect van het mediaoligopolie, die kleinere spelers in de kiem smoort, kunnen we stellen dat dit de persvrijheid ernstig in het gedrang stelt.

Tot slot zorgt het gebrek aan persvrijheid van het mediaoligopolie voor een uniform aanbod. Zowel qua personeel als qua inhoud. Het Vlaamse medialandschap wordt gekenmerkt door een personeelscarroussel. Hoofdredacteurs, journalisten, editors, maar ook CEO's verplaatsen zich van het ene dagblad naar het andere en van het ene mediabedrijf naar het andere al ware het de transfermarkt in het voetbal. Dezelfde poel aan journalisten die werken voor een beperkt aantal bedrijven zorgt voor een ongezonde concentratie. Het aanbod wordt zo te uniform en men presenteert de consument een eenheidsworst. Doordat nieuwsredacties exact dezelfde redactionele keuzes maken, creëren zij een pensée unique. In de Vlaamse mainstream media is maar al te vaak slechts één geluid te horen. Het mediaoligopolie ondermijnt dus de mediadiversiteit in Vlaanderen. Naast de inhoud zijn de massamedia ook erg selectief in wie ze aan bod laten. Zo stellen we vast dat zowat alle media in Vlaanderen het Vlaams Belang nauwelijks aan bod laten. Uit een lijvig academisch rapport¹¹ van de VUB en de UA blijkt dat het Vlaams Belang chronisch ondervetegenwoordigd wordt bij de VRT. Zo krijgt het Vlaams Belang minder dan 3% van de spreektijd op de nationale omroep. Bij wijze van voorbeeld is de Open Vld maar liefst vijf keer meer te gast in het programma Terzake. In ontspanningsprogramma's komt nagenoeg nooit een Vlaams Belanger aan bod.

11 https://www.vlaamsbelang.org/wp-content/uploads/2021/02/Onpartijdigheid-rapport-2021_finaal-2.pdf

2.1.2 Woke-waanzin, nepnieuws en factchecks

De laatste jaren wordt de Vlaamse mediaconsument ondergedompeld in de wereld van de woke-ideologie. In ijltempo en met ongeziene ijver lanceren Vlaamse journalisten thema's en begrippen over die de Vlaming, buiten enkele radicaal-linkse groupuscules, volkomen vreemd zijn. De journalisten halen de mosterd uit de Verenigde Staten, en wel de universiteitscampussen waar de cancel culture hoogtij viert en bijgevolg ook de censuur en intolerantie. Zonder weerwoord agenderen en lanceren de Vlaamse mainstream media het subversieve en toxische woke-gedachtengoed. Het eerste operationele doelwit van de woke-waanzin is de semantiek. De radicaal-linkse cultuurmarxisten zijn er immers van overtuigd dat zij het discours moeten beheersen omdat ze zo de gedachten van de mensen kunnen kneden. Zo spreken journalisten plots unisono over "witte" mensen in plaats van blanke mensen, bezitten deze blanke mensen zonder onderscheid allemaal "wit privilege", is zowat alles racistisch en is de "toxische mannencultuur" plots een probleem. Uiteraard leven deze thema's nagenoeg niet in Vlaanderen, maar toch zijn ze niet weg te slaan uit de mainstream media. Dat komt omdat journalisten hun louter journalistieke taak verwaarlozen en evolueren naar opiniërende, activistische journalisten met een politieke agenda. De finaliteit van het journalistieke activisme is dat de vierde macht de politieke bühne en de publieke opinie bespeelt. De journalisten bepalen waarover we debatteren, wat taboe is en wat politiek wenselijk is. Door hun machtsconcentratie en oligopolische positie is de pensée unique onmogelijk te doorbreken en heerst er de facto een strikte uniformiteit.

Een andere trend is deze van het nepnieuws, fake news. Hoewel dit al langer dan vandaag bestaat, trad het begrip fake news tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2016 pas echt op de voorgrond. Het wijdverspreide gebruik van het internet, sociale media en online discussiefora zorgde zonder meer voor een explosie aan bedenkelijke nieuwsberichten van allerlei slag. De massamedia en de overheid zagen echter hun kans schoon om op te treden als voorlichters van het volk. De rol van de traditionele media nam als gevolg van de opkomst van sociale media immers drastisch af. De informatiestroom dreigde uit de handen van de massamedia en de machthebbers te glijpen. Dus namen deze de taak op het om het monopolie op de waarheid te beslechten en te beheren. Overheden startten initiatieven en campagnes tegen "desinformatie" en nepnieuws, traditionele media zetten parallelle narratieven maar al te vaak weg als fake. Nepnieuws bestaat natuurlijk wel degelijk en kan ook een hybride dreiging uitmaken van 's lands tegenstanders. Maar nepnieuws wordt door het vrije debat, de vrije informatiegaring en het persoonlijk

ke oordeelsvermogen van de consument makkelijk weerlegd. De legitieme bezorgdheid omtrent nepnieuws en desinformatie als hybride dreiging, wordt misbruikt om vervelende waarheden te delegitimeren. Bovendien neigt het ook naar paternalisme, want men gaat ervan uit dat de burger niet in staat zou zijn om feiten van fictie te onderscheiden. Gesubsidieerde media en overheidsinstanties die nepnieuws bestrijden, berichten censureren en zo het monopolie op de waarheid in handen pogen te nemen zijn tendenzen die de persvrijheid en het vrije debat ernstig in gevaar brengen.

Een ander fenomeen dat van de mainstream media ook naar de sociale media overvloedige zijn de factchecks. De kranten, tijdschriften, overheidsinstanties, maar ook sociale mediabedrijven doen sinds kort allemaal aan factchecking. Dit doen ze door een bepaalde narratief terug te fluiten en op waarheid te beoordelen. Factchecks zijn een gevolg van de strijd tegen nepnieuws. An sich is het factchecken van zaken als journalistieke of historische methode absoluut noodzakelijk. Alleen mag dit niet als absoluut oordeel gepresenteerd worden, maar als een interpretatie net zoals andere interpretaties. De waarheid is vaak een verhaal van vele facetten en nuances, maar journalisten en overheidsinstanties misbruiken factchecks om ongewenste narratieven te gaslichten, delegitimeren en zelfs verbieden. Het gevaar in factchecks schuilt in de poging van factcheckers en journalisten om de absolute waarheid te beslechten en als dusdanig te presenteren. De uitkomst van een factcheck lijkt in die optiek op het oordeel dat Romeinse keizers ooit met hun duim aangaven. Geen enkele journalist, overheidsorganisatie of factchecker in dienst van sociale mediabedrijven hoort het laatste woord te hebben over de waarheid. Het vrije debat moet prevaleren.

2.2 De digitale revolutie

Halverwege de jaren '90 bereikte het internet de Vlaamse huiskamers. De digitale revolutie veranderde onze maatschappij in zowat al haar geledingen. De mogelijkheid om online inhoud te verspreiden en met elkaar te communiceren bracht nieuwe politieke dynamieken met zich mee. De politieke kaste speelde handig in op de komst van het internet en sociale media, maar moest er ook al snel rekening mee houden dat zulks zich ook potentieel tegen hen kan keren. Het debat verruimde en het werd moeilijker voor gezagsdragers om dat debat te controleren. Zowel de mainstream media als de politieke kaste verloren een deel van hun monopolie over de informatiestroom, waardoor de oppositie kan floreeren. Daarnaast creëerde de digitale revolutie ook nieuwe uitdagingen, zoals het data- en privacyvraagstuk, maar ook – prangender – het probleem van de monopolievorming.

De presidentscampagne van Barack Obama in 2007 was één van de eerste die significant gebruik maakte van sociale media. Rond die periode begon het gebruik van de smartphone ook door te breken, hetgeen simultaan verliep met de verspreiding van sociale medianetwerken zoals Facebook en Twitter. Ook Belgische politici en journalisten begonnen duchtig te tweeten via hun smartphone, hetgeen het debat meer fluïde maakte. Voortaan konden ook burgers via hun smartphone en de sociale media controle uitoefenen op de machthebbers door zaken massaal te verspreiden.

Een eerste belangrijke voorbeeld van de metapolitieke kracht van sociale media was er tijdens de Arabische Lente. Eind 2010 putte de protestbeweging in tal van Arabische landen haar mobiliseringskracht uit sociale media. Via sociale media stelden burgers de autoritaire praktijken in hun landen aan de kaak, organiseerden ze massabetogingen en bereikten ze de ganse wereld. Sociale medianetwerken ontglipten de controle van de

autoritaire staten in de Arabische wereld, dus blokkeerden sommige regimes zoals Egypte zelfs de toegang tot het internet. De revoluties van de Arabische Lente waren de eerste in hun soort, waarbij smartphones en sociale media een belangrijke rol speelden in het informeren en mobiliseren van burgers.

Later zouden nog tal van andere protestbewegingen massaal surfen op de sociale media om hun boodschap viraal te laten gaan. Maar ook statelijke actoren maken graag gebruik van sociale media om hun boodschap te verspreiden bij een groter publiek. Omdat vandaag de dag praktisch elke burger een HD-camera in zijn zak heeft, inclusief toegang tot platformen om inhoud op wereldwijde schaal viraal te laten gaan, hebben smartphones en sociale media de sociaal-politieke dynamiek een flinke draai gegeven.

Naast de sociale mediaplatformen zelf, werden ook hun berichtendiensten populair. Het gebruik van de berichtenapps van sociale mediaplatformen kreeg een boost door de verspreiding van sociale media, een verbetering van de telecommunicatiestandaard door 4G en door een structurele verandering in de gsm-abonnementen. Voorheen was de sms het onbetwiste communicatiemiddel per gsm en werd dit beheerd door telecomoperatoren. Sedert enkele jaren sturen mensen berichtjes via Messenger, WhatsApp, Telegram, Viber, WeChat, en dergelijke meer. Op die manier raakte ook de directe communicatie tussen mensen in handen van grote sociale mediabedrijven.

Internet, sociale media en smartphones veranderden ook radicaal onze blik op privacy. De meeste gebruikers zien er geen graten in om zomaar allerlei privé-informatie op de virtuele wereld te grabbel te gooien voor iedereen. Aangezien de Big Tech-bedrijven eigenaar zijn van de data en hun berichtendiensten een groot deel van het communicatieverkeer tussen mensen beslaat, beschikken de Big Tech-giganten dus over een schat aan informatie.

Aan de digitale revolutie hangt echter ook een geopolitiek kantje. Het internet is vanuit militaire doeleinden ontstaan in de Verenigde Staten en later als het World Wide Web opengesteld naar de ganse wereld. Het internet bleef echter, in de woorden van NSA-klokkenluider Edward Snowden, *“fundamentally American”*. De sociale mediaplatformen en berichtenapps die we in Vlaanderen gebruiken zijn allemaal Amerikaans. Op die manier hangen we dus vast aan de Verenigde Staten. De gebruiken rond censuur en de omgang met data en privacy zijn allemaal afhankelijk van wat er speelt tussen Silicon Valley en Washington DC.

Samenvattend kunnen we dus stellen dat de opkomst van het internet, smartphones en sociale media heel wat fundamentele veranderingen veroorzaakten. Voor mensen persoonlijk veranderde er veel, gezien ze vrijwillig hun privacy en data afstonden aan de Big Tech-bedrijven. Deze bedrijven beheren vandaag ook de berichtenapps die mensen gebruiken om te communiceren en kunnen dit verkeer dus ook controleren. De verplaatsing van het publieke debat naar de online sfeer op platformen zoals Facebook en Twitter heeft ervoor gezorgd dat deze platformen onze democratie mee vorm geven. Het debat werd verruimd. Burgers participeren actief aan het debat en politici proberen zoveel mogelijk mensen te bereiken. Sociale media zijn dus essentieel geworden en slechts een handvol netwerken heeft de overhand en het monopolie. Andere mensen zijn ipso facto genoodzaakt om, willen ze participeren aan het debat of per bericht communiceren met anderen, een account aan te maken op deze netwerken. Mensen besluiten dus niet om een Facebook –of Twitteraccount aan te maken omwille van de superieure user interface of andere bijkomende factoren, maar vooral omdat Facebook en Twitter alom in gebruik zijn en een account bijgevolg noodzakelijk is. Deze monopolievorming plaatst overheden dus voor nieuwe uitdagingen.

2.3 Het Big Tech monopolie

Big tech CEO's waren ooit de perfecte vertegenwoordigers van het schijnbaar grenzeloze progressieve gedachtegoed dat de nieuwe werkvloer bleek te domineren. Deze filosofie stond op de digitale arbeidsplaats ook wel bekend als de 'Californian Ideology'. Waar aan het begin van de eeuwwisseling de politiek van Silicon Valley nog omschreven kon worden als een synthese van de sociaal-liberale tegencultuur en het cybernetisch libertarisme, gaat de hedendaagse tech-elite de autoritaire weg op die het initieel zo verafschuwde. In een vlaag van elitair paternalisme, spelen de sociale mediagiganten vandaag zowel rechter als jury over de inhoud die hun gebruikers delen op de diverse platformen.

Tijdens de 'Big Four hearing' in juli 2020 door de antitrust-subcommissie van het Amerikaans congres werden de CEO's van de vier machtigste Amerikaanse tech bedrijven, Facebook, Apple, Google en Amazon, aan de tand gevoeld voor inbreuken op de vrije marktwerking. De aantijgingen rond de giganten werden er juridisch hard gemaakt. Facebook stond prominent in de schijnwerpers aangezien de subcommissie persoonlijke e-mails van Facebook-CEO Mark Zuckerberg openbaarde. In deze mails berichtte de CEO van Facebook dat de overnames van o.a. 'Instagram' en 'WhatsApp' essentieel waren om te voorkomen dat ze de groei van Facebook zouden afremmen. In deze correspondentie pochte hij o.a. met de uitspraak dat het voordeel van startups is dat je ze makkelijk kan opkopen. Deze acties en uitspraken zijn direct in strijd met de Amerikaanse federale antitrust-statuten zoals de Clayton Act van 1914. Deze verbiedt expliciet bedrijfsovernames indien "het effect van een dergelijke acquisitie aanzienlijk kan zijn om de concurrentie te verminderen of om een monopolie te creëren."

Desondanks bezit Facebook door de acquisities nu direct en indirect 95% van alle sociale interactie in de VS. Daar de acties van sociale mediagiganten zoals Facebook en Twitter gezien de sociale aard van het platform zeer publiek zijn, blijven grote spelers als Amazon, Apple en Google grotendeels buiten schot. Interne e-mails van Amazon echter, toonden aan dat het bedrijf producten op hun site verkocht aan een stevig verlies om destijds hun grootste concurrent, Diapers.co, tot overname te dwingen. Na de acquisitie van deze concurrent verhoogde Amazon de prijzen terug naar hun originele niveau. Deze strategie om tijdelijk aan een verlies te verkopen kostte het bedrijf niet alleen 200 miljoen dollar, maar is ook nog eens volstrekt illegaal onder Amerikaanse wetgeving.

Daarnaast werd aangetoond dat bedrijven als Amazon, Apple en Google stelselmatig derde partijen op hun platformen discrimineren. Dit met name via de 'Apple App Store' en

de gigantische grip van Google op het digitale advertentie ecosysteem. Wie niet akkoord gaat met de vaak arbitraire voorwaarden van de digitale marktleiders wordt afgesloten van miljoenen gebruikers. Gezien het hiervoor vermelde gebrek aan concurrentie mondt dit vaak uit in een maffioos 'comply or die'-scenario.

Een ander voorbeeld van de interne collusie onder de Big Tech bedrijven volgde na de schermutselingen rond het Amerikaanse Capitool in januari 2021. Volgend op de betwisting van de Amerikaanse presidentsverkiezingen censureerden de sociale mediabedrijven eerder al de Amerikaanse president Donald Trump. Na de betoging aan het Capitool haalden Apple en Google het Twitter-alternatief Parler onverwijld uit hun app store, waardoor deze app niet langer kon worden gedownload. Volgens beide tech-giganten zou Parler te weinig aan inhoudsmoderatie doen en speelde het een rol in het aanstoken van de betoging aan het Capitool. Vervolgens werd Parler ook nog eens gehacked. Ook andere alt tech-platformen zoals Gab en Rumble leden onder een onverwijde aanval van de politiek, de media en de Big Tech-giganten.

De Big Four Hearing en de praktijken die de Big Tech bedrijven hanteren, schetsen een verontrustend beeld over zowel de economische als ideologische werking van deze bedrijven. Duidelijk is ook dat deze praktijken een rechtstreekse link hebben met de modus operandi van deze bedrijven zelf, ongeacht acties van juridische en politieke actoren of derden waaraan de tech bedrijven werk uitbesteden. De gigantische en internationale schaal waarin deze bedrijven echter opereren, maakt een botsing met juridische en politieke instanties onvermijdelijk.

2.4 Wat zegt het Vlaams Belang?

Censuur uit zich zowel in de traditionele media als op de sociale media. Jarenlang al wordt het Vlaams Belang niet representatief vertegenwoordigd in de klassieke mediakanalen zoals kranten en televisie. Daar waar het Vlaams Belang nu 18,5% van de kiezers vertegenwoordigt, blijft de partij nog steeds chronisch ondervertegenwoordigd in interviews, duidingsprogramma's en zeker in entertainmentprogramma's.

De schromelijke ondervertegenwoordiging van het Vlaams Belang in de Vlaamse media, noodzaakte de partij om andere oorden op te zoeken om zo met de kiezer te communiceren. Het Vlaams Belang bouwde sterke sociale mediakanalen uit en brengt een boodschap die resoneert bij de mensen. Online bestaat er evenwel een sterke monopolievorming. Met meer dan 400 miljoen actieve gebruikers in Europa heeft een bedrijf als Facebook zo een heel sterke greep op het publieke debat. Ze hebben een monopolie op de gebruikersdata, en om in contact te staan met vrienden of familie wordt een gebruiker bijna verplicht om zelf een Facebook-account aan te maken. De activistische houding van Facebook, maar ook het data-vraagstuk tonen aan dat de monopoliepositie ernstige gevaren inhoudt voor onze democratie.

Het Vlaams Belang is voorstander van onafhankelijke media en een gereguleerde vrije markt. Daarom hebben we twee voorstellen om de mediadiversiteit te stimuleren en drie voorstellen die gericht zijn op het doorbreken van het Big Tech-monopolie.

2.4.1 Stop de illegale staatssteun

Jaarlijks ontvangt Bpost zo'n 175 miljoen euro subsidie voor de bedeling van kranten en tijdschriften. Dit is een kwalijke evolutie en wel om verschillende redenen. Het toekennen van subsidies werkt marktverstrend. Niet alleen voor de dagbladhandelaars die de kranten en tijdschriften zonder subsidiëring aan de man moeten brengen, maar ook voor nieuwe, digitale publicaties. Deze nieuwe nieuwsmedia worden gekortwiek en kleingehouden door de grote spelers. De Vlaamse bedrijven Mediahuis en DPG Media werden zodanig groot dat ze ook de Nederlandse markt domineren. Ook in Denemarken en Ierland zetten deze bedrijven voet aan wal, mede dankzij Vlaamse belastingbetaler. Omdat de Vlaamse mainstream media nu eenmaal aan het subsidie-infuus liggen, ondermijnt dit hun rol als onafhankelijke vierde macht. Immers, als de massamedia per concessie toelages ontvangen van de regering, dreigen zij minder kritisch te zijn voor de machthebbers. Dit, en het feit dat nieuwe nieuwsmedia niet kunnen ontpoppen, brengt de persvrijheid ernstig in het gedrang. Het Vlaams Belang pleit voor volledig onafhankelijke media, dit kan enkel als het subsidiemechanisme op de schop gaat.

2.4.2 De VRT hervormen

De invulling van de VRT moet anders. De VRT is een publieke omroep, maar gedraagt zich steeds meer als een private speler. Een agressief concurrentiebeleid en journalistiek activisme zijn de staatsomroep niet vreemd. Zo zagen we dat het Vlaams Belang in 2020 minder dan 3% van de spreektijd op de VRT kreeg, een chronische ondervetegenwoordiging. Volgens het Vlaams Belang verzaakt de VRT daarmee aan haar onpartijdigheidsplicht. Naast de gasten zijn ook de thema's en programmakeuzes van de VRT vooringenomen links. De staatsomroep laat andere geluiden nauwelijks aan bod en gaat zonder verpinken mee in de woke-waanzin en de cultuuroorlog tegen onze gebruiken. Dit kan vanzelfsprekend niet voor een publieke omroep. Daarnaast probeert de VRT ook de markt van de entertainmentprogramma's te domineren. Vandaag overschrijdt dit zonder meer het mandaat van een moderne publieke omroep.

Het Vlaams Belang is principieel niet gekant tegen het bestaan van een staatsomroep, maar pleit voor een drastische hervorming van de VRT. Vooreerst zijn er absoluut proportionaliteitsvorken nodig bij het uitnodigingsbeleid van nieuws- en duidingsprogramma's. Daarnaast acht het Vlaams Belang het veel normaler, binnen het huidige tijds kader, dat de VRT evolueert naar een hybride publiek-privaat model. Als dit niet haalbaar is, moet de VRT desnoods volledig privatiseren.

2.4.3 Baas over eigen data

Onder de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), wordt data en dus privacybescherming gestandaardiseerd over de hele EU. De regulatie komt met een aantal principes, waaronder het recht op inzage van hoe persoonlijke informatie wordt gebruikt en aanvullend een recht om online 'vergeten' te worden.

Hoewel dit een goede eerste stap is naar persoonlijke online zelfbeschikking, wordt de

druk en verantwoordelijkheid bij de gebruiker zelf gelegd. Gebruikers weten vaak niet welke bedrijven hun data gebruiken, wat het 'afmelden' dus uiterst moeilijk dan niet onmogelijk maakt. Ook hier suggereren we een aanvulling op de bestaande wetgeving, waar we het initiatief juist bij de bedrijven leggen om toestemming te vragen aan de gebruiker voor elke dataoverdracht.

Gebruikers moeten 100% baas zijn over hun eigen data en dat kan alleen als de gebruiker inzage krijgt in alle transfers van zijn of haar persoonlijke informatie. In plaats van het klassieke opt-outsysteem waar van gebruikers verlangd wordt het initiatief te nemen voor hun databeheer, moeten we naar een opt-insysteem waar het initiatief bij het platform komt te liggen indien zij willen beschikken over de data van de gebruiker. Met een klik zou de gebruiker hier toestemming voor moeten kunnen geven, alsook die toestemming met hetzelfde gemak beëindigen. Geen eindeloze, opzettelijk verwarrende en bewust misleidende gebruikersovereenkomsten meer.

2.4.4 Interoperabiliteit

Technologiebedrijven bezitten een grote mate van marktmacht. Dit mede door netwerkeffecten, dataverzameling en het in vroeg stadium opkopen van concurrenten. Zo heeft een bedrijf als Facebook vandaag eigenlijk een monopolie op de data van gebruikers. Wie wil communiceren met bepaalde gebruikers, moet daarvoor zelf een Facebook-account aanmaken. Zodoende kiezen veel gebruikers niet voor Facebook omwille van de betere user interface, maar omdat een account bijna essentieel is om te communiceren met anderen. Dit bestendigt monopolies op de markt.

Door interoperabiliteit zouden gebruikers van het ene platform, bv. Facebook, direct berichten kunnen sturen naar een ander platform zoals Twitter. Er zouden geen aparte accounts meer moeten bestaan om met elkaar te kunnen communiceren. Dat zou het monopolie van Facebook, dat namelijk de grootste databank aan gebruikersdata heeft, eindelijk kunnen doorbreken. Bovendien zou het de concurrentie bijvoorbeeld anderen zodat er opnieuw een gezonde marktwerking ontstaat, waarbij de grote spelers kleinere spelers niet systematisch opkopen of stokken in de wielen steken.

2.4.5 Isoleren van data op nationaal niveau

Sinds april 2016 liep er een akkoord, het EU-US Privacy Shield, dat als primair doel had data van Europese gebruikers beschikbaar te maken voor Amerikaanse bedrijven actief binnen de EU. Op 16 juli verklaarde het Europese Hof van Justitie dit akkoord ongeldig in de zaak Data Protection Commissioner v Facebook Ireland and Maximilian Schrems. Het hoogste gerechtshof binnen de EU bepaalde dat het akkoord, logischerwijs, niet hetzelfde niveau van databescherming kan bieden als onder Europese wetgeving, zoals gegarandeerd in de AVG.

Onder het akkoord was het voorheen mogelijk voor Amerikaanse overheidsinstanties, zoals de beruchte NSA, om data van Europese gebruikers op te vragen bij Facebook, Google of eender welk ander Amerikaans bedrijf dat actief was binnen de EU. Dit zonder medeweten van de Europese gebruiker en buiten de bescherming van Europese wetgeving.

Het gevolg van de uitspraak was dat deze Amerikaanse bedrijven de data van Europese gebruikers moesten isoleren of beboet worden met circa 4% van hun jaarlijks inkomen. Voor een bedrijf als Facebook zou dat ongeveer uitkomen op 2,8 miljard euro per jaar.

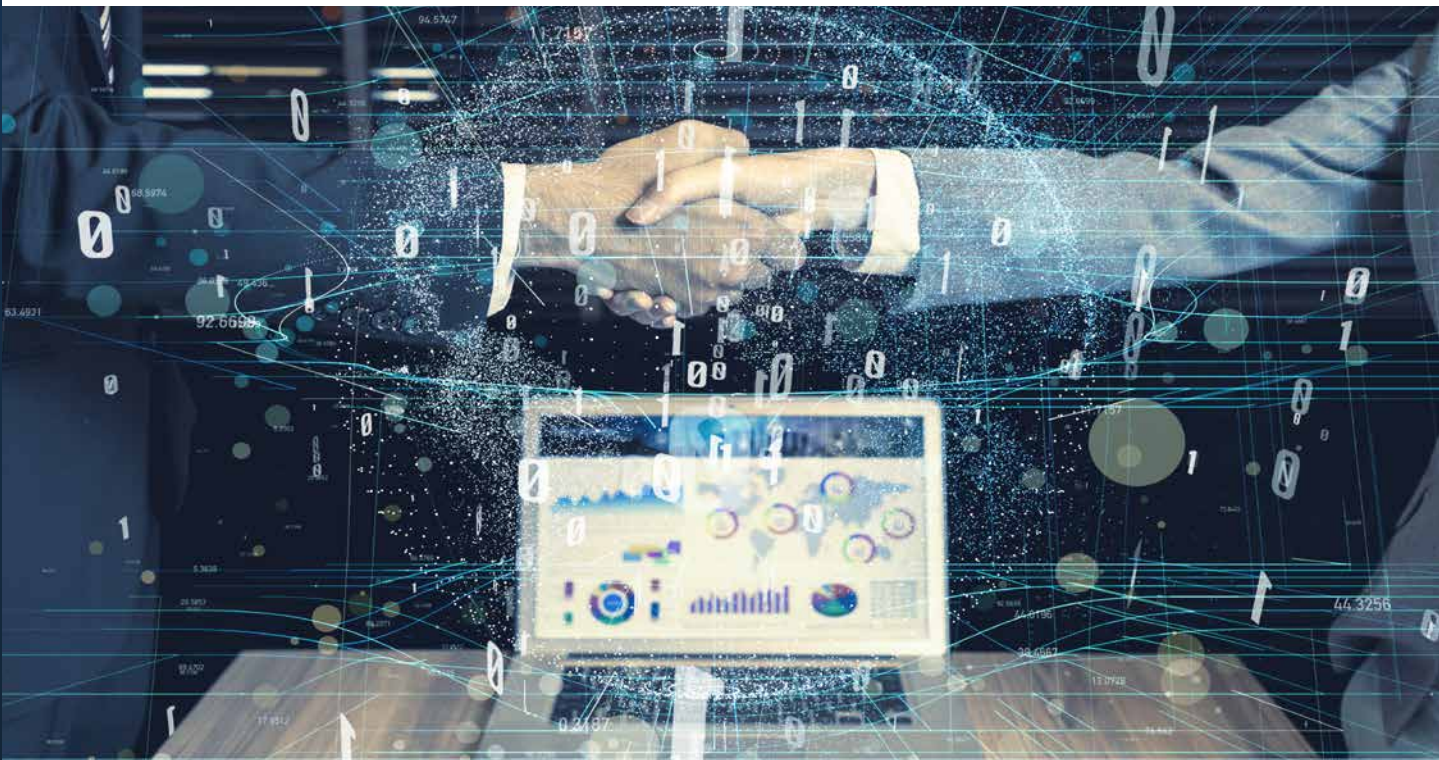
Het isoleren van data op Europees niveau moet echter gezien worden als een eerste stap. In dit onderzoek is al meermaals aangetoond dat er niet alleen conflicten zijn tussen Big Tech en supranationale wetgeving, maar ook met nationale wetgeving.

Vandaar stelt Vlaams Belang voor dat data op nationaal niveau bewaard moeten worden, onder regels opgesteld door de nationale wetgever waarnaar bedrijven zoals Facebook zich dan dienen te schikken. Dit zou een opdracht kunnen zijn voor staatssecretaris van Digitalisering Mathieu Michel, eventueel in samenwerking met de Europees Commissie.

2.4.6 Verdere monopolievorming voorkomen

De Big Tech bedrijven zijn nu al elk ongeveer 1 biljoen waard. Elk van hen (Google, Amazon, Apple, Meta en Microsoft) hebben een zeer grote invloed op de marktwerking. De strategie van deze bedrijven is vaak gericht op het opkopen van de concurrentie in hun respectievelijke marktsegmenten. Zo kocht Facebook bijvoorbeeld Instagram en Whatsapp, om hun monopolie op de online communicatiemarkt nog sterker te maken.

Daarom moet er voorzien worden in competente wetgeving om dergelijke fusies en overnames in de toekomst onmogelijk te maken. Door zulk marktgedrag wordt concurrentie immers onmogelijk gemaakt en is de consument overgeleverd aan de grillen van enkele techmagnaten. De focus van nieuwe wetgeving moet liggen op het opbreken van deze bedrijven en niet het scheppen van een regulerend kader voor verdere machtsconcentratie. Dit kan gebeuren vanuit nationaal perspectief, vanuit de DMA-wetgeving op Europees niveau en door diplomatie tegenover de VS.

3. Censuur op sociale media

3.1 Het probleem van de online censuur

Zoals eerder aangehaald is politieke censuur geen nieuw fenomeen. Bij elke technologische innovatie doorheen de geschiedenis hebben de machthebbers geprobeerd controle te verwerven over de nieuwe instrumenten om zo hun grip op het publieke discours te kunnen behouden. De komst van radio en televisie werd gereguleerd met verplichte licenties en de bijbehorende restricties. Tot de komst van VTM in 1989 bijvoorbeeld, was er in België een de facto staatsmonopolie op televisie.

De doorbraak van het internet, maakte het voor de machthebbers een stuk lastiger de controle over het publieke debat te behouden. Niet alleen door de gigantische schaal van het wereldwijde netwerk, maar ook de bijkomende complexiteit waardoor de klassieke censuur en licentierechten niet vanzelfsprekend meer waren. Het waren dan ook de sociale netwerken in de jaren 2010 die met de macht over de digitale wereld gingen lopen. Initieel zorgden deze platformen juist voor een nooit geziene democratisering. Iedereen met een mening kon deze kenbaar maken en er in sommige gevallen zelfs een heus publiek voor creëren. Discussies op sociale media werden al snel het centrum van het maatschappelijke debat en het duurde niet lang alvorens politici hieraan deelnamen. Politici konden hun standpunten rechtstreeks communiceren met de burger, en de burger op zijn beurt met de politici. Zonder dat er een journalist of omroep aan te pas kwam.

Voor antisysteempartijen zoals Vlaams Belang betekende dit dat ze eindelijk de censuur van de klassieke media konden doorbreken. Kiezers konden op die manier namelijk zelf hun ongecensureerd idee vormen over een partij. Discussies zoals deze over Zwarte Piet kunnen futiel lijken, maar ze raken een zeer fundamentele kwestie aan. Sociale media zijn de platformen waar een groot deel van het maatschappelijk debat zich vandaag afspeelt. Door de censuur van deze internetmultinationals wordt de vrije meningsuiting echter steeds meer beperkt. Zonder vrije meningsuiting en debat bestaat een democratie echter niet. Daarom is censuur net een kenmerk van dictaturen, terwijl vrije meningsuiting dat is van de vrije democratie. Dit omdat de staatsmacht bij de soevereine burgers ligt, niet bij de feitelijke machthebber. De machthebbers verantwoordelijk stellen en de autoriteit betwisten via het publieke forum is essentieel voor onze democratie en dus een onaantastbare burgerlijke vrijheid.

Deze verandering toont echter een belangrijk verschil met vroeger. Het eigenaarschap van de informatie en dus ook de censuur is verschoven van de wetgever naar private bedrijven. Het zijn zij die nu censureren, los van de wetgevende macht. Big tech bedrijven zoals Facebook, Google, Twitter, etc. zijn cruciaal in de hedendaagse informatiestromen tussen burgers en hun volksvertegenwoordigers. Gezien ze een platform aanbieden zijn de techgiganten niet verantwoordelijk voor de inhoud. Als er strafbare zaken gepubliceerd worden op een bepaalde website, treedt de staat op. De staat is immers gemandateerd en gelegitimeerd door de wetgever. Nu echter treden de tech-bedrijven in de plaats van de overheid op. De gebruikersovereenkomst van de bedrijven achten ze ondergeschikt aan de nationale wetgeving die via een democratisch proces tot stand komt. Als deze bedrijven echter censureren op zaken die niet wettelijk strafbaar zijn, dan plaatsen ze hun gebruikersovereenkomst bijvoorbeeld de nationale wetgeving.

Net zoals in de zaak *Delfi AS v. Estonia* zouden de bedrijven hier hun hoststatus moeten verliezen, gezien ze feitelijk een uitgever worden. Zoals reeds besproken, maakt de dominante positie van deze bedrijven in de markt hen monopolisten. Gezien normale concurrentie onmogelijk is, bedreigt de monopoliepositie van deze multinationals en de wijze waarop ze ermee omgaan onze vrijheden, de normale marktwerking en dus onze democratie. De Europese Unie heeft alle instrumenten om op te treden. Waar wachten ze op? Toen eind 19de eeuw de antitrustwetgeving monopolies moest tegengaan, wist men al waarom dit zo belangrijk was. Als bedrijven zodanig groot worden dat ze regeringen kunnen kopen, zullen ze dat namelijk ook doen. Dan vervangen we democratie door plutocratie of oligarchie. Daarom moeten we de internetmultinationals opbreken.

3.2 De praktijk van de online censuur

3.2.1 Internationaal

De moderatie van sociale media is uiteraard geen nieuw begrip. Vanaf het ontstaan van de diverse platformen zijn er altijd bepaalde gedragsregels geweest waarnaar de gebruikers zich moesten schikken. Deze waren echter vrij algemeen in aard, niet ideologisch gebonden en voornamelijk op de achtergrond. Begin 2015 begonnen diverse sites hate speech in hun gebruiksvoorwaarden te vermelden. Deze toen nieuwe term verwijst naar alle online interactie die als discriminerend ervaren kan worden naar een persoon of groep op basis van ras, religie, geslacht of seksuele geaardheid. Los van het feit of de taal al dan niet discrimineert, laat staan ertoe oproept. Hiermee werd een belangrijk ideologisch precedent gezet wat over de jaren heen als fundament heeft gediend voor de online censuur.

Hoewel de term hate speech stelselmatig online genormaliseerd wordt, is dit precedent echter in strijd met verschillende Grondwettelijke vrijheden in de VS, in het bijzonder het recht op vrije meningsuiting. Het Amerikaanse Hooggerechtshof bepaalde daarom ook dat hate speech beschermde taal was, daar we ook het recht hebben om "*gedachten te uiten die we haten*". De fluïde gebruiksvoorwaarden van de Big Tech bedrijven en hun wettelijk status, maken het moeilijk om de juridische aantijgingen hard te maken.

Ondanks sporadisch verzet, werd de censuur alleen maar grootschaliger, waarna de Amerikaans rechtenprofessor Glenn Reynold 2018 uitriep tot "*Year of Deplatforming*". Prominente en invloedrijke figuren aan de politieke rechterzijde werden permanent verbannen van de diverse dominante platformen, samen met hun nieuwskanalen. Deze figuren speelden niet toevallig een prominente rol in de verkiezing van Amerikaans president Donald Trump in 2016 en werden vervolgens offline gehaald tijdens de laatste maanden in aanloop naar de Midterm-verkiezingen van 2018.

Later datzelfde jaar, werd er nog een sluwere manier van censuur op Twitter aan de kaak gesteld door republikeinse politici, het zogenoemde 'shadowbanning'. Dit houdt in dat het digitale verkeer van en naar een gebruiker stevig wordt beperkt door de algoritmes van het online platform, zonder dat de getroffen gebruiker zichtbaar offline gehaald wordt. In een onderzoek van het online magazine Vice bleek dat shadowbanning republikeinse politici en commentatoren disproportioneel raakte, iets wat Twitter uiteindelijk weet aan een softwarefout in de kwaliteitscontrole.

Eind 2019 dook een nieuwe vorm van heimelijke censuur op. Twitter en Facebook begonnen ook aan fact-checking te doen. Initieel was dit om zogenoemde desinformatie in het publieke debat aan te pakken, maar al snel bijvoorbeeld de republikeinse politici zich wederom disproportioneel aan de verkeerde kant van de fact-check-verdicten. Vervolgens besliste Facebook in september 2020 dat het politieke advertenties zou verwijderen die een negatief fact-checking advies zouden ontvangen. Een pro-Trump advertentie bijvoorbeeld, die in een video presidentskandidaat Joe Biden citeerde dat, indien hij verkozen geraakte de belastingen omhoog zouden gaan, kreeg een 'mostly false' label van PolitiFact. De fact-checker ingehuurd door Facebook velde dit oordeel echter niet gezien de inhoud van het citaat, maar door het vermeende gebrek aan context in de 30 secondes durende tv-reclame.

Op 3 september 2020, kondigde Facebook aan dat het een week voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen zou stoppen met het accepteren van nieuwe politieke advertenties. Dit om intimidaties en misinformatie naar kiezers te beperken in wat wellicht een verhitte verkiezingsstrijd zal worden, aldus Facebook.

Daarnaast zal het bedrijf "*clear misinformation*" rond zowel COVID-19 en de presidentsverkiezingen van 2020 permanent verwijderen. Wat opvalt is dat de maatregelen in de verschillende gradaties en vormen grotendeels gericht zijn ten nadele van dezelfde kant van het Amerikaanse politieke spectrum, namelijk de republikeinse.

Begin 2021 bereikte de online censuur een nieuw hoogtepunt. In de naschok van de Amerikaanse verkiezingen werd de twitter-pagina van de destijds zetelende president Donald Trump permanent verwijderd. De account @realDonaldTrump telde 88.9 miljoen volgers en was zowel voor als na zijn presidentieel ambt het primaire communicatiekanaal van president Trump naar de Amerikaanse burgers. Andere kanalen van de president, zoals het campagnekanaal @TeamTrump en de account van zijn manager Gary Coby, werden ook offline gehaald. Daarnaast verwijderde Twitter ook enkele tweets van de @POTUS-account en ontnam het alle toegang tot het toegewezen presidentiële kanaal tot de inhuldiging van president Joe Biden. Op dezelfde dag volgden Facebook en Instagram ook met een permanente ban. Op 13 januari verwijderde YouTube ook het kanaal van de president. Andere platformen zoals Snapchat en Twitch volgden hun tech-partners waardoor Donald Trump haast al zijn online communicatiekanalen verloor.

Tijdens de Covid-crisis kwamen Facebook, Twitter en Instagram met diverse automatische disclaimers die verschenen bij elk bericht dat corona-gerelateerde onderwerpen besprak. Op Instagram werd het na verloop van tijd zelfs onmogelijk om bepaalde personen te taggen die volgens de platformen berucht waren vermeende foute informatie te bestrijden. Dit waardeoordeel werd overigens volledig geveld door de bedrijven zelf, zonder enige betrokkenheid van een overheidsorgaan. Op Instagram werd het vervolgens onmogelijk om diverse figuren, zoals het verkozen Tweede Kamerlid Thierry Baudet te vermelden in je berichten. Het ziet er tevens naar uit dat deze proactieve censuur geen tijdelijke maatregel zal zijn, daar de methode inmiddels ook al gebruikt wordt voor andere onderwerpen. Facebook zet ondertussen diverse disclaimers bij allerhande berichten die over klimaat gaan. Of er nu een maatschappelijk debat plaats vindt of niet, de positie van de platformen bepaalt wat wel of niet gezegd mag worden.

Uiteindelijk blijft de censuur een instrument van zwakte, zo blijkt ook uit de huidige houding van de tech-elite. De besproken vormen van censuur hebben het publieke debat verstoord, maar toch blijft de publieke opinie nagenoeg onveranderd. De tech-bedrijven moeten keer op keer nieuwe maatregelen doorvoeren om hun zelfgecreëerde en artificiële realiteit in stand te houden. Zo worden bijvoorbeeld de officiële communicatiekanalen van zetelend

president Joe Biden geteisterd door negatieve feedback. Op YouTube is het ondertussen onmogelijk om te reageren op de berichten van het officiële presidentiële kanaal 'The White House', waardoor de video's overspoeld worden door gemiddeld tien keer meer 'dislikes' dan 'likes'. Het bedrijf besloot daarom recent voortaan de 'dislikes' te gaan verbergen op alle video's, naar eigen zeggen slechts een 'ontwerpkeuze' in het feedbacksysteem.

De vigerende logica achter deze eindeloze censuurstrijd zal dus onvermijdelijk moeten leiden tot een totale controle over de online wereld, dit om de hyperrealiteit in haar voegen te houden. Gebruikers vinden echter steeds nieuwe uitlaatkleppen om hun ongenoegen te uiten, dus kan de totale controle alleen bereikt worden mits persoonlijke aansprakelijkheid via de staat. Het gevolg: online censuur zet zich verder offline, de ban wegens hate speech of desinformatie dreigt een rechterlijke veroordeling te worden.

3.2.2 Ook bij ons

Een constante bij de invoering van deze maatregelen is dat ze in het leven geroepen worden tijdens verkiezingstijd. Toeval of niet, de censuur bewerkstelligd door de maatregelen hint naar een vorm van politieke inmenging door de platformen. In VS is de discussie over Big Tech al geruime tijd aan de gang is, maar ook bij ons begint het vraagstuk zich te stellen.

Jef, een familieman uit Zonhoven, plaatste een foto op zijn Facebookprofiel van zijn zoon-tje met Zwarte Piet. De foto werd echter gecensureerd en hijzelf geblokkeerd van Facebook. Duizenden mensen in Vlaanderen en Nederland gingen hem al voor. Bedrijven zoals Facebook, maar ook e-commerce gigant Bol.com, vinden namelijk dat Zwarte Piet haatdragend is en dus een inbreuk op hun gebruikersovereenkomst. Zwarte Piet behoort echter tot het officieel immaterieel cultureel erfgoed en het Belgische Interfederaal Gelijkenkansen centrum (UNIA) oordeelde eerder al dat de traditie niks met racisme te maken heeft en dus niet in overtreding is met de antidiscriminatie-wetgeving. Deze bedrijven stellen zichzelf hier bijvoorbeeld de nationale wet, ze censureren Zwarte Piet en willen daarmee onze cultuur herdefiniëren.

Niet alleen Facebook, maar ook Bol.com zelf blokkeerde de negatieve reacties op hun nieuwe online sinterklaasreclame. Het sanctioneren en censureren van burgers op de digitale platformen is een inperking van de borgervrijheden. Zo ondermijnen deze bedrijven de fundamentele rechten en vrijheden, waaronder het recht op vrije meningsuiting, gegarandeerd door zowel de Belgische en Nederlandse Grondwet alsook het supranationale Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Bedrijven als Facebook stellen zich daarmee niet alleen in de plaats van, maar ook bijvoorbeeld de wetgever. De niet-verkozen aandeelhouders en het management van deze multinationals eigenen zich de autoriteit toe om de vrije meningsuiting in te perken. Een bedrijf is privaat, maar opereert niet in een vacuüm. Gezien de monopolistische positie van een bedrijf als Facebook op de markt en het intensieve gebruik van dit platform door de burgers, die naast persoonlijke informatie ook delen in het debat over maatschappelijke en politieke kwesties, is dit problematisch en ronduit levensbedreigend voor onze democratie.

3.3 Hoe gaan overheden om met monopolies en censuur?

Vast staat dat de komst van het internet, smartphones en sociale media nieuwe uitdagingen met zich meebrachten. De concentratie van de Big Tech-bedrijven leidt tot ongezonde monopolievorming. Deze verstoort niet alleen de marktwerking, maar brengt overheden ook in gevaar. Bedrijven dreigen machtiger te worden dan de staat. Bovendien blijken deze Big Tech-bedrijven zich ook nog eens te mengen in de werking van onze democratie en nemen ze statelijke predicaten over. Aangezien het debat verplaatst werd naar de virtuele wereld, zijn de Big Tech-bedrijven beheerders van het debat. Maar ze overstijgen hun takenpakket en censureren stelselmatig gebruikers. Op die manier kunnen we met stelligheid besluiten dat ze de vrijheid van meningsuiting van burgers overtreden.

Overheden staan dus voor de keuze of ze de staatsmacht willen beschermen dan wel overlaten aan de rollercoaster van de Big Tech-giganten. Pakken overheden de monopolies aan en beschermen ze de vrije markt of laten ze de Big Tech-giganten hun beloop? Besteden overheden censuur uit aan privébedrijven, En fundamentele, primeert de Grondwet of de gebruikersovereenkomst?

3.3.1 De Europese Unie

3.3.1.1 Recente ontwikkelingen

In 2015 dwong een golf van radicale islamitische terreur zowel nationale als Europese politici tot actie. De voorzet kwam van toenmalig president Francois Hollande in de nasleep van de aanslag op het satirische blad Charlie Hebdo. De president riep op tot wetgeving die sociale medianetwerken strafrechtelijk aansprakelijk zou maken voor extremistische berichten van hun gebruikers. Uiteindelijk leidde dit tot de oprichting van het 'Europees Internet Forum', ook wel 'Het Forum' genoemd, bestaande uit eurocraten, afgevaardigden van Europol en vertegenwoordigers van de Big Tech-bedrijven.

Op 31 mei 2016, kwam het eerste resultaat uit het Forum, namelijk de *“gedragscode ter bestrijding van illegale ‘hate speech’ op het internet”*. De tech-bedrijven zouden binnen de 24 uur reageren op elke mogelijke vorm van hate speech op hun platformen. Dit ging vervolgens gepaard met periodieke beoordelingen door de Europese Commissie. De eerste hiervan was in december 2016, toen de tech-bedrijven een slecht rapport ontvingen van de Commissie. Dit rapport was negatief aangezien slechts 40% van alle gemelde hate speech binnen de 24 uur behandeld werd en slechts 28% hiervan effectief verwijderd werd. Toenmalig Europees Commissaris voor Justitie, Consumentenrechten en Gendergelijkheid en huidige Vice President van de Commissie, Vera Jourová, waarschuwde dat als de bedrijven *“mij en de ministers ervan willen overtuigen dat de niet-wetgevende aanpak kan werken, ze snel moeten zullen handelen en een grote inspanning moeten leveren de komende maanden”* Met andere woorden, meer censuur, en sneller, of anders.

Sinds de hate speech-overeenkomst zijn de eisen van Europese leiders alleen maar verder geëscaleerd. Na een volgende serie aanslagen in 2017, dreigden toenmalig Brits premier Theresa May en de huidige Franse president Emmanuel Macron de tech-bedrijven te beboeten omdat ze extremistische inhoud niet van hun netwerken verwijderden. Onder de dreigementen van meer regulering en aanzienlijke boetes kwamen Google en Facebook met nieuwe initiatieven zoals het gebruik van artificiële intelligentie en extra bemanning voor de censuurfabriek.

Er zijn zeker voordelen van moderatie op het internet, denk aan het verwijderen van o.a. ‘kill- lists’ gericht op militairen in het buitenland of rekruteringskanalen voor uiterst gewelddadige terreurorganisaties. Maar de online censuur kent ook een gevaarlijke keerzijde. Het monitoren van extremisme werd bijvoorbeeld gehaald na de islamitische aanslagengolf in 2015-17 en is een legitiem doel. Het gevaar is evenwel dat de definitie van wat nu precies extreem is niet vaststaat en dus verschuift. Vandaag heerst zonder meer de trend van overheidswegen om de politieke oppositie weg te zetten als extreem, om deze dan te muilkorven.

De hamvraag luidt dus als volgt: worden deze instrumenten gebruikt om hun oorspronkelijke doel te dienen? Of spelen er ook andere motieven? Werd de terreurgolf misbruikt voor politieke doeleinden zoals meer macht over het online discours en het censureren van ongewenste meningen?

Wat zoal ongewenst is, wordt zo vaag mogelijk gehouden. De term hate speech wordt kwistig gebruikt, maar wat houdt dit nu werkelijk in? De Europese commissie definieert dit als *“taal die aanzet tot geweld of haat tegen een groep of een lid van een dergelijke groep op basis van ras, religie, nationale of etnische afkomst”*

Aanzetten tot haat is een uiterst dubbelzinnig concept. Haat is een abstract gegeven, dat bij het beoordelingsvermogen van ieder individu ligt. Is het bekritisieren bijvoorbeeld van de islam als het gaat over homo-en vrouwenrechten namelijk ‘hatelijk’ t.o.v. het Islamitisch geloof? Valt dialoog over raciale haat waaraan blanke boeren in Zuid-Afrika onderworpen worden ook onder ‘hate speech’? Als je rekening houdt dat Europese politici, zoals Vice President Vera Jourová, al dan niet bewust termen als hate speech in dezelfde zin gebruiken met online radicalisme en fake news, kun je stellen dat het vrije woord onder vuur ligt in de EU. Er leeft een uiterst kwalijke tendens om politiek dissidente meningen te onderdrukken en zelfs te criminaliseren.

Degenen die de macht hebben, willen deze uiteraard behouden. In april 2019 keurde de Europese Raad de controversiële *“richtlijn van de Europese Unie inzake auteursrecht in de digitale eengemaakte markt”* goed. Twee artikelen uit het wetsvoorstel zijn een bron van controversie, met name artikel 11 en 13. Volgens de EU is er een discrepantie tussen de

hoeveelheid winst die hostingplatformen zoals YouTube maken enerzijds, en de makers van de inhoud anderzijds ontvangen. Artikel 13 zorgt ervoor dat elk platform zoals YouTube een licentie nodig zal hebben voor al het auteursrechtelijk beschermd materiaal dat ze aanbieden. Indien die licentie er niet is, zullen de platformen moeten zorgen dat de inhoud in eerste instantie niet online komt.

Onder deze wet ligt de eindverantwoordelijkheid bij de netwerken zelf en de enige manier om te voorkomen dat auteursrechtelijk beschermd materiaal geüpload kan worden is d.m.v. zogenoemde 'upload filters'. Zo'n filter controleert of het materiaal al dan niet auteursrechtelijk beschermd is en indien dat zo blijkt te zijn, komt het niet online. Hoewel het simpel klinkt, is dit opnieuw voorbeeld van onrealistische verwachtingen, ditmaal aan de kant van de wetgever. Auteursrechtelijk beschermd materiaal komt voor in veel verschillende vormen. Lipsync videos, gif-bestanden van videofragmenten en 'memes' van auteursrechtelijke foto's zouden allemaal illegaal zijn in dit geval. Recensies, karikaturen en parodieën daartegenover zouden dan weer vallen onder de uitzondering.

Het probleem is echter dat een uploadfilter niet kan onderscheiden wat uitgezonderd is en wat niet. Versies van zulke filters bestaan namelijk al. ContentID van YouTube bijvoorbeeld, een filter die YouTube uploads controleert en zoals net geïnsinueerd al meerdere malen legitieme content heeft onderdrukt. Indien andere platformen deze software ook moeten invoeren zou dit logischerwijs meer censuur creëren. Vooral voor kleine platformen zouden de kosten ook nog eens aanzienlijk oplopen, al zeker gezien zij niet in dezelfde onderhandelingspositie staan omtrent auteursrechten als de tech-giganten. Daarnaast zouden de grootste bedrijven zoals Google, die al honderden miljoenen hebben uitgegeven aan de ontwikkeling van zulke filters, een stuk machtiger worden door het aanbieden of juist niet aanbieden van de technologie aan derden. Het resultaat is in elk geval wederom een machtsverschuiving naar Big Tech.

De meeste recente en meest agressieve vorm van censuur vanuit de EU werd geïntroduceerd naar aanleiding van de 'Black Lives Matters' (BLM) beweging. De problematiek van BLM is voornamelijk relevant in de VS, toch zag de Unie dit opnieuw als een kans voor een volgend maatregelenpakket om controle te krijgen over het online discours. In 2020 kwam de Europese Commissie met het 'EU Action Plan Against Racism,' dat de strijd moet

aangaan tegen de nieuwste waan van de dag, namelijk 'structureel racisme.' Een vorm van racisme die niet direct zichtbaar is in het alledaagse leven en opnieuw moeilijk te definiëren of te bewijzen valt. Concreet moet dit plan de lidstaten aansporen betere wetgeving te voorzien tegen racisme, het aantal meldingen van racistische incidenten doen stijgen en nieuwe wetgeving te creëren rond racisme onder de politiediensten. Daarnaast zou de Commissie in december 2020 komen met een concrete lijst van verboden extremistische symbolen en organisaties die op sociale media geen plaats meer mogen hebben.

Gezien deze ontwikkelingen verwacht het Vlaams Belang geen doeltreffende strategie tegen censuur en voor de vrijheid van meningsuiting vanuit de Europese Unie. Het lijkt erop dat de eurocraten de censuurinstrumenten van Big Tech onder eigen controle willen brengen om zo verder te gaan op hun elan, veeleer dan deze aan te pakken.

Nochtans liggen maatregelen tegen online censuur voor de hand en zijn ze op de koop toe makkelijk te implementeren. Immers, de elites zijn ervan overtuigd dat fake news en hate speech gevaren zijn voor de democratie. Ze beweren dat burgers via valse informatie op sociale media worden gemanipuleerd en dat dit zo de verkiezingen en de democratie aantast.

3.3.1.2 De Digital Services Act (DSA) en Digital Markets Act (DMA)

Twee wetgevende instrumenten die in 2020 en 2021 op de agenda stonden in het Europees Parlement boden wel potentieel om met de Europese eenheidsmarkt een vuist te maken tegen het Big Tech-monopolie.

Om een regulerend kader te scheppen voor digitale diensten en sociale media platforms heeft de Europese Commissie een Digital Services Package eind 2020 voorgesteld. Dat pakket omvat twee regelscheppende instrumenten: de Digital Services Act (DSA) en de Digital Markets Act (DMA). De wetgeving is bedoeld om een wettelijk kader te scheppen rond illegale inhoud, transparant adverteren en desinformatie.

De DSA of Digital Services Act regelt de diensten die voortkomen uit de digitale omgeving. De focus lag op een verruimde verantwoordelijkheid voor sociale mediaplatformen in het verwijderen van illegale inhoud. Die focus lag disproportioneel op illegale inhoud. Mede onder druk van Vlaams Belang Europa en de ID-fractie, werd ook het beschermen van legale inhoud op de kaart gezet. De verantwoordelijkheid van sociale mediaplatformen werd gheredefinieerd. Ze hebben immers niet enkel een verantwoordelijkheid om illegale content te verwijderen, ze hebben ook een verantwoordelijkheid om legale content te beschermen.

Het gevaar van een ruimere verantwoordelijkheid voor illegale content is immers duidelijk. Sociale mediaplatformen zouden uit angst voor aansprakelijkheid bij de minste twijfel inhoud, die eigenlijk legaal zou kunnen zijn, verwijderen. Er zou een "better safe than sorry"-cultuur kunnen ontstaan, waarbij de vrijheid van meningsuiting disproportioneel wordt ingeperkt. Daarom moet er ook een bescherming van legale content worden ingebouwd. Het principe "wat offline legaal is, moet online legaal zijn" moet één van de fundamentele pijlers worden. Nu kunnen onverkozen, anonieme medewerkers van een sociaal platform de grenzen van het debat bepalen. Daarom streed Vlaams Belang voor een toetsing door de rechterlijke macht van de verwijdering van inhoud. Enkel een rechter kan de wettelijkheid van inhoud gaan beoordelen.

De DMA of Digital Markets Act regelt de markten die voortkomen uit de digitale omgeving. Ze wil een hogere mate van competitie creëren binnen de Europese digitale markten, door te voorkomen dat grote bedrijven hun macht misbruiken en geen nieuwe spelers op de markt toelaten. Het zal het marktgedrag van zogenaamde “gatekeepers” strenger gaan reguleren. Die gatekeepers betreffen vooral de grote spelers van “Big Tech”, zijnde Google, Facebook, Apple, Microsoft, en Amazon. Ook hier pleitte Vlaams Belang Europa voor het belang van de interoperabiliteit, aangezien dit de beste manier is om een tech-monopolie te doorbreken.

3.3.2 België

Ook België kan niet achterblijven in het benaderen van de nieuwe problematiek rond Big Tech. De paarsgroene Vivaldi-regering zet zonder meer in op een aanpak van hate speech en fake news. Zo lanceerde Minister van Justitie Vincent Van Quickenborne een idee om haatmisdrijven aan te pakken. Concreet stelde Van Quickenborne voor om artikel 150 van de Grondwet aan te passen en persmisdrijven volledig te onttrekken aan het Hof van Assisen. Alle persmisdrijven zouden dus voor de correctionele rechter moeten verschijnen. Dat zou betekenen dat de democratische garantie voor het vrije woord die in de Grondwet in 1830 was opgenomen tegen politieke processen, zou verdwijnen. Op die manier zou de vrijheid van meningsuiting van de burger opnieuw worden overgelaten aan de grillen van de zittende magistratuur. Omdat dit een grondwetswijziging betrof, diende Van Quickenborne een tweederdemeerderheid te vinden in de Kamer. Even werd gehoopt dat de wijziging er met steun van de communisten zou doorkomen, maar zelfs zij haakten af voor dit uiterst illiberale voorstel.

Voorts rezen al van in het begin van de Vivaldi-coalitie stemmen op om de sociale mediauitgaven van politieke partijen te plafonneren. Volgens het Vlaams Belang neigt dit naar het muilkorven van de oppositie. Aangezien de Vivaldi-partijen over een kariger budget beschikken dan de oppositie, alsmede om de oppositie dood te zwijgen, stellen ze maar een plafonnering voor van de uitgaven op sociale media. De oppositie komt sowieso al veel minder aan bod, omdat de media vanzelfsprekend meer aandacht zullen hebben voor wat een minister vertelt. Maar de mainstream media ontvangen ook royaal subsidies van de regering, gekoppeld aan de mindere aandacht voor de oppositie, is deze oppositie dus genoodzaakt om geld uit te geven op sociale media. Zoals prof dr. Bart Maddens het stelde:

“Regels die de communicatie van de regering aan banden leggen worden laks toegepast. Tegelijkertijd hangen nieuwe regels in de lucht die de communicatie van de oppositie moeten bemoeilijken, onder het mom van de strijd tegen “fake news”. En dat omdat de regeringspartijen te weinig geld hebben om zelf te communiceren, wegens te weinig stemmen. Geef toe, zeer democratisch klinkt het allemaal niet.”¹²

Daarnaast was er in 2021 nog belangrijke rechtszaak rond censuur op sociale media. In oktober 2021 veroordeelde de rechtbank van Turnhout een vrouw tot zes maanden cel en een boete met uitstel van 320 euro vanwege het plaatsen van haatzaaiende memes op sociale media. Unia, dat zich burgerlijke partij stelde, noemde de uitspraak een “belangrijk precedent”. Normalerweise zou dit persmisdrijf voor het Hof van Assisen moeten verschijnen,

12 <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/10/02/bart-maddens-opinie/>

ware het niet dat de regering al sedert 1999 de democratische controle over de vrijheid van meningsuiting weghaalde van bij de volksjury. Het Vlaams Belang is dan ook voorstander van een instauratie van artikel 150 van de Grondwet zoals het oorspronkelijk in 1830 werd opgesteld: als bescherming tegen politieke processen tegen bepaalde meningen.

3.3.3 De Verenigde Staten

'Break Them Up' is een term die men vaak tegenkomt in het discours van Amerikaanse politici als men spreekt over Big Tech. Het Amerikaans Congres is momenteel bezig met baanbrekende wetgeving die de marktdominantie van de Big Tech-bedrijven moet beëindigen.

Opbreken mag letterlijk genomen worden in deze context. Onder de wetgeving zou het verboden worden voor de Big Tech-giganten hun dominantie uit te breiden naar verschillende branches. Techreuzen opereren vaak als platform en als concurrent op hetzelfde platform, waardoor er sprake is van een inherent conflict. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de berichtendiensten van Facebook, Instagram en WhatsApp. De wetgeving noemt geen expliciete namen, maar stelt dat ze van toepassing zou zijn op online platformen met meer dan 50 miljoen maandelijkse gebruikers. Dit zou neerkomen op Facebook, Google, Amazon en Apple.

Verder promoot de wetgeving nog andere oplossingen. Zo pleiten ze o.a. voor de doorvoering van interoperabiliteit en om een einde te maken aan favoritisme. Daarnaast wil willen de politici de 'mergers' tussen de Big Tech-bedrijven bemoeilijken om toekomstige monopolies te vermijden. Ten slotte wil het federaal niveau meer geld beschikbaar stellen om antitrustwetten tegen bedrijven te handhaven. Amazon en Apple.

3.3.4 Andere

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat autoritaire staten het vrije internet en de vrije communicatie op sociale media aan banden willen leggen. Het vrije debat en de vrijheid van meningsuiting zijn dan ook een existentiële bedreiging voor het regime. Aangezien burgerrechten verouderd zijn, zijn censuur en afluisterpraktijken schering en inslag.

Landen zoals China, Noord-Korea, Cuba, maar ook Iran en Turkije staan erom bekend dat ze de toegang tot het internet beperken, tal van websites en apps blokkeren en meekijken- en luisteren wanneer burgers bellen of berichten sturen. Als burgers al op het internet kunnen, zijn veel sociale medianetwerken er verboden of is het gebruik ervan ontdaan van elke vorm van privacy.

Grootmachten beseffen ook zonder meer dat de Big Tech bedrijven in zekere zin een vorm van Amerikaanse geopolitieke machtsprojectie zijn. Vandaar proberen zij hun eigen platformen te ontwikkelen, met gebruikersvoorwaarden en censuurpraktijken die het regime dienen. Zo verwijderde het Chinese TikTok in 2019 nog een clipje dat de Chinese behandeling van de Oeigoeren aanklaagt. Tijdens de laatste Russische verkiezingen verwijderden Apple en Google prompt een app van opposant Aleksej Navalny uit hun app store, wat niet alleen een teken is dat Big Tech bedrijven kunnen plooiën voor staten, maar ook dat concurrerende grootmachten zoals Rusland en China druk zetten op Amerikaanse bedrijven.

3.4 Wat doet het Vlaams Belang?

De strijd tegen de toenemende censuur van Big Tech moet op verschillende fronten gevoerd worden. Voor het Vlaams Belang geniet dit thema absolute prioriteit. Het draait immers niet alleen om onze vrijheid van meningsuiting, maar om onze democratie. Het Vlaams Belang zal zich altijd verzetten tegen de evolutie naar een onvrije samenleving met een klimaat van censuur, censuur die op de koop toe geïmplementeerd wordt door grote bedrijven. Zowel in de parlementen als bij de mensen persoonlijk bindt het Vlaams Belang de strijd aan tegen de media- en Big Tech-monopolies en hun censuur. Daarnaast lanceert het Vlaams Belang ook tien constructieve voorstellen tegen de censuur van Big Tech.

3.4.1 In de parlementen

In april 2021 diende Vlaams Belang reeds een wetsvoorstel in in de Kamer van Volksvertegenwoordigers dat censuur op sociale media moest verhinderen.¹³ De bedoeling is om een duidelijk juridisch kader en sanctiemechanisme te scheppen waarbinnen de sociale mediadiensten berichten en accounts mogen blokkeren of verwijderen. De premisse is dat sociale medianetwerken geen inhoud zouden mogen verbieden die de Belgische wetgeving niet schendt. Omdat de Big Tech-bedrijven zodanig groot zijn, bestaat het risico dat zij rechterlijke beslissingen naast zich neerleggen. Om die reden stelde het Vlaams Belang een omstandig sanctiemechanisme voor dat in de Belgische strafwet moet worden ingepast. Een nieuw hoofdstuk in het Strafwetboek, getiteld *“Wanbedrijven betreffende de vrijheid van meningsuiting”*, moet voorzien in geldboetes van vijfhonderd tot vijftienduizend euro (te vermenigvuldigen met opdecimen) indien Big Tech bedrijven inhoud verwijderen die niet strafbaar is in België of weigeren mee te werken met de rechtbank.

Op Vlaams niveau bereidt het Vlaams Belang een voorstel van decreet voor om onwettelijke censuur op sociale media te sanctioneren. Het voorstel wil de actieve censuur van

13 <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/1888/55K1888001.pdf>

bedrijven zoals Facebook, Google en Twitter aankaarten en poneren dat de impact van deze bedrijven op het debat zodanig groot is, dat de censuurpraktijken illegitiem zijn. Het voorstel van decreet bepaalt dat meningen of accounts waar deze meningen op geformuleerd worden niet mogen gecensureerd worden zolang ze niet in strijd zijn met de geldende wetgeving. Een nieuw op te richten derde 'Kamer' binnen de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) moet toezien op de bescherming van de vrijheid van meningsuiting voor gebruikers van sociale media, uitspraken doen over geschillen die er ter zake rijzen en kan – bij vaststelling van overtreding – een herstel van het verwijderde bericht of account of een administratieve boete opleggen.

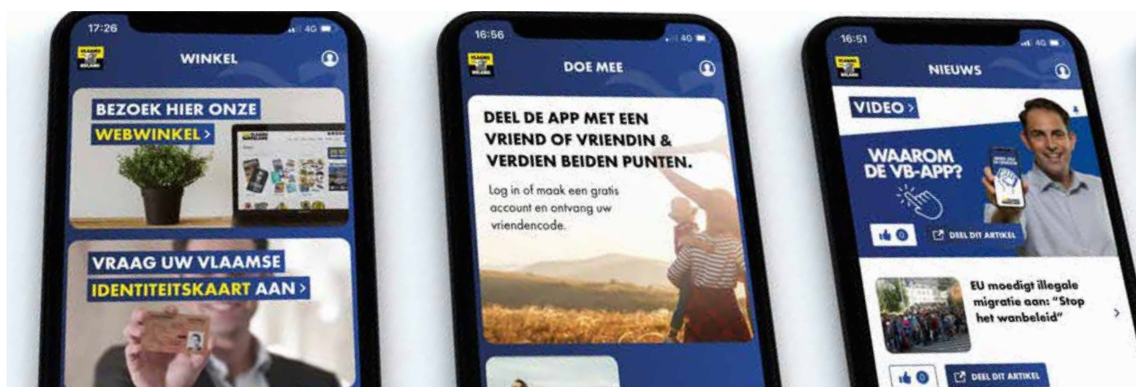
In het Europees Parlement werd er met de "Digital Services Act" belangrijke Europese regelgeving voorbereid. Daar zette Vlaams Belang druk om het principe "wat offline legaal is, moet online legaal zijn" op te nemen. De regelgeving zou immers voorzien in een grotere verantwoordelijkheid voor sociale mediadiensten om hun inhoud te modereren. Daar werd vooral de nadruk gelegd op het beteugelen van "illegale inhoud", maar Vlaams Belang vindt dat het beschermen van "legale inhoud" primeert.

Bovendien hamerde Vlaams Belang op het opnemen van het principe van "interoperabiliteit". Dit zou ervoor zorgen dat gebruikers van sociale mediaplatformen makkelijk kunnen overschakelen van het ene platform naar het ander, zonder een verlies in kwaliteit. Nu blijkt immers dat gebruikers moeten overschakelen naar het grootste platform, om zo te kunnen interageren met mensen die op dat platform actief zijn. Zo kunnen diensten zoals Facebook, met de grootste gebruikersdatabank, hun monopolie behouden. Het opnemen van dit principe van interoperabiliteit zou dus het monopolie van deze giganten kunnen doorbreken. Opnieuw lagen de traditionele partijen, vermoedelijk beïnvloed door Facebook-lobbywerk, dwars en stemden ze tegen.

3.4.2 Een eigen app

De beste manier om zich te onttrekken aan de censuur van Big Tech is natuurlijk stoppen met gebruik te maken van deze diensten. Dit indachtig lanceerde Vlaams Belang een eigen VB-app. Zo kunnen burgers zonder censuur geïnformeerd blijven.

Het Vlaams Belang lanceerde als eerste partij een politieke app. De applicatie heeft tal van functionaliteiten, zoals een chatfunctie, een nieuwsoverzicht, en een interactief gedeelte. Die vernieuwing kwam er omdat de Big Tech-bedrijven de partij viseren. Met de app nam de partij het heft in eigen handen.

De app was een primeur voor Vlaanderen: het Vlaams Belang had als eerste partij een eigen smartphone-applicatie. De partij belooft niet alleen exclusieve inhoud op de app, maar biedt ook allerlei functies aan die enkel via de app beschikbaar zijn: een 'VB-chat' waarmee gebruikers direct met de partij kunnen chatten, een nieuwsfeed en een scoresysteem dat gebruikers toelaat om punten te winnen. Dat kan bijvoorbeeld door iets te liken. Maar los van de handige modaliteiten benadrukt de partij ook de politieke noodzaak van de app.

De partij werd immers al vaker geconfronteerd met censuur. Zo werd Tom Van Grieken bijvoorbeeld eerder geblokkeerd op Twitter nadat hij een foto deelde van een Vooruit-politicus die bij een poster van Stalin poseerde. Tevens op Facebook werd de Vlaams Belang-voorzitter gecensureerd toen hij de nabestaanden van Jürgen Conings veel sterkte wenste. Bovendien wordt de communicatie van de partij ook bedreigd vanuit de Vivaldi-coalitie, die zich al meermaals voornam om de communicatie-uitgaven op sociale media te beperken.

3.5. Wat zegt het Vlaams Belang?

3.5.1 Sanctiemechanisme voor censuur

We moeten sterk inzetten op een sanctiemechanisme voor manifest onwettelijke verwijderingen. Een verwijdering betekent een grondige inbreuk op de vrijheid van meningsuiting. Om dat fundamenteel recht te beschermen, moeten onwettelijke verwijderingen door sociale mediaplatformen sterk worden gesanctioneerd. Big Tech-bedrijven die inhoud verwijderen die de Belgische wetgeving niet overtreedt en dus de vrijheid van meningsuiting van burgers schenden, dienen met een stevige geldboete gestraft te worden. Concreet moeten deze Big Tech bedrijven geldboetes krijgen ten belope van één miljoen euro per overtreding per dag. Dergelijke bedragen zijn nu eenmaal nodig omdat de inbreuken zeer ernstig zijn. Deze bedrijven tasten de vrijheid van meningsuiting, de smeerolie van de democratie aan. Bovendien moeten boetes hoog genoeg liggen, zoniet leggen deze miljardenbedrijven een sanctie zomaar naast zich neer.

3.5.2 Wat offline legaal is, moet online legaal zijn

Elke beperking van vrije meningsuiting moet conform het proportionaliteitsbeginsel en legaliteitsbeginsel gebeuren. Enkel een rechter kan hier dus over oordelen, en een concept als *"legal but harmful"* kan dus niet gecensureerd worden. Enkel wat duidelijk erkend wordt in de wet als illegale inhoud, kan dus worden verwijderd.

3.5.3 Gebruikersvoorwaarden afstemmen op de nationale cultuur

Als aanvulling op baas over eigen data, zouden de diverse gebruiksvoorwaarden ook afgestemd moeten worden naar het nationale niveau. Het probleem met Silicon Valley is dat het een geschiedenis heeft met de complete omarming van Amerikaanse culturele normen, die ze vervolgens opleggen aan de resterende internationale gebruikers. Als er dus al een gamma aan gebruiksvoorwaarden opgelegd wordt, moeten deze ook afgestemd zijn op de culturele waarden en normen van de natie waarin ze gelden. Het kan niet zijn dat een Amerikaans bedrijf als Facebook culturele tradities als Sinterklaas aan banden legt in Europese naties. Censuur opleggen, indien noodzakelijk, is een bijvoorbeeldigheid van een democratisch verkozen nationale overheid, niet van sociale mediabedrijven. Deze bijvoorbeeldigheid zou bijvoorbeeld op nationaal niveau kunnen vallen onder de politieel 'Internet Recherche' (DJSOC/i2-IRU), onder toezicht van de ministers van Binnenlandse Zaken en Telecommunicatie.

3.5.4 Transparantie over de gebruikersvoorwaarden

Sociale mediabedrijven moeten transparantie verlenen over de toepassing van hun gebruikersvoorwaarden en censuurpraktijken. Zonder enige duidelijkheid te verlenen over de reden, termijn en bestraffing worden privépersonen en pagina's maar al te vaak geshadowbanned of zelfs voor geruime tijd verbannen van sociale medianetwerken. Gezien de democratische draagwijdte van deze platformen, dienen ze gebruikers afdoende te informeren over het censuurproces.

3.5.5 Onderscheid maken tussen "duidelijk illegale" en "vermeend illegale" inhoud

Het begrip "*illegale inhoud*" vormt de basis van verplichtingen in hoofde van de sociale mediaplatformen. Hoewel dit een strikte interpretatie vereist door een rechter op basis van nationaal recht van de lidstaten, zijn er gevallen waar snelheid kan primeren. Duidelijk illegale inhoud, zoals onthoofdingsvideo's of kinderporno, moeten snel kunnen verwijderd worden. Zij zijn illegaal onder het Unierecht en het nationaal recht van de lidstaten, en een snelle verwijdering is ook in het algemeen belang van de gebruiker.

Vermeend illegale inhoud, of niet-duidelijk illegale inhoud kan dan het verspreiden zijn van bepaalde politieke of maatschappelijke meningen. Oproepen tot geweld is strafbaar, maar dit is veel meer onderhevig aan interpretatie. Een mening kan grof of kwetsend zijn, maar is daarom niet per se illegaal. Voor zulke gevallen moet de interpretatiebijvoorbeeldigheid aan de rechter overgelaten worden.

Daarom moet er een onderscheid komen tussen beide gevallen. Voor de censuur van "*vermeend illegale*" inhoud moet er een veel hogere beschermingsgraad ingebouwd worden. Meninge, die een invloed kunnen hebben op het politieke debat en binnen de vrijheid van meningsuiting vallen, moeten in de eerste plaats beschermd worden. Dergelijke differentiatie is nodig om geen mening op hetzelfde niveau als kinderporno te plaatsen. Alleen zo bouwen we een extra beschermingsmechanisme voor de vrijheid van meningsuiting.

3.5.6 Strenge controle op automatische moderatiemechanismen

Om duidelijk schadelijke en illegale inhoud te verwijderen, zullen er automatische moderatiemechanismen gebruikt worden. Dit om snel en efficiënt te kunnen handelen, en gebruikers niet bloot te stellen aan schadelijke inhoud. Dit kan echter zorgen voor overdreven censuur, waarbij ook niet-schadelijke inhoud verwijderd kan worden. Daarom moeten dergelijke algoritmes streng gecontroleerd en gemonitord worden en moeten dergelijke verwijderingen ook een menselijke toets inhouden.

3.5.7 Transparante algoritmes

De transparantie van de algoritmes op sociale media zijn bijzonder vaag. Vaak hebben gebruikers er het raden naar hoe bepaalde inhoud op hun feed verschijnt op Facebook, Youtube of Twitter. Daarom moeten de Big Tech-bedrijven dringend meer transparantie verlenen over de algoritmes die aan inhoudsbepaling doen voor de gebruikers. Daarenbijvoorbeeldn moet de transparantie van die aard zijn dat gebruikers zelf kunnen bepalen of ze suggesties zien op basis van de algoritmes, of zelf instellen wat ze op hun feed te zien krijgen.

3.5.8 Strenge controle op “vertrouwde seingever”

Om de inhoud beter te controleren en monitoren, rekent de DSA op de hulp van “*vertrouwde seingever*.” Aangewezen door de lidstaten, kunnen zij waarschuwingen sturen over inhoud, waardoor het platform sneller in actie kan treden.

Zulke seingever moet streng gecontroleerd worden, opdat zij geen politieke insteek hebben bij het aanduiden van inhoud. De kans op misbruik is hoog, en daarom moeten deze seingever streng gecontroleerd worden en bijgestaan door juristen, die zich baseren op nationale wetgeving.

3.5.9 Verbod op “shadowbannen”

Bij een “*shadowban*”, wordt aan de gebruiker bepaalde functionaliteit ontzegd door het platform. De inhoud van de gebruiker kan zo een sterk verminderd bereik krijgen, zodat minder mensen dit kunnen zien. De gebruiker weet echter niet dat dit gebeurt, en wordt op geen enkele manier op de hoogte gesteld.

Elk verlies van functionaliteit moet transparant aan de gebruiker worden gecommuniceerd. Hij moet op de hoogte gebracht worden van een beperking aan zijn gebruiksrechten en dit moet voldoende gemotiveerd worden. Een “*shadowban*” bestaat speciaal om al deze vereisten te omzeilen, en is erop gericht om een gebruiker het zwijgen op te leggen, zonder dat deze het zelf weet. De shadowban miskent dus rechten van de gebruiker en moet verboden worden.

4. Conclusie

De technologische innovaties van de voorbije decennia waren nauwelijks bij te benen voor de samenleving en de wetgever. Smartphones, berichtjes, zoekmachines en sociale media zijn niet langer weg te denken, ze zijn essentieel geworden. In ijltempo groeiden een handvol tech-bedrijven uit van innovatieve start-ups in Silicon Valley tot gigantische platformen die wereldwijd vitale communicatieprocessen beheren. Op die manier oefenen een handvol bedrijven een onmetelijke invloed uit op alle gelederen van de maatschappij, van het privéleven van iedere burger tot het hart van de democratie. Immers, de berichten die we versturen, de zoekopdrachten die we ingeven, de nieuwsberichten op onze feed, de sociale mediaposts waarmee particulieren, bedrijven en politici zich wenden tot anderen, allemaal surfen ze op de technologiegolven gecreëerd door Big Tech.

Het kan nooit de bedoeling zijn dat dergelijke onmisbare onderdelen in de werking van onze democratie en samenleving in handen zijn van grote bedrijven. De tech-giganten zijn op sommige vlakken machtiger dan staten en dreigen als dusdanig de democratie zelf te beïnvloeden. Het kan niet dat sociale mediaplatformen het discours beheersen door censuur en op die manier de vrijheid van meningsuiting beknotten. Het kan niet dat bedrijven zoals Facebook en Bol.com beslag leggen op ons cultureel erfgoed door Zwarte Piet te verbannen. Deze bedrijven overstijgen hun rol als loutere dragers en aanbieders van producten, informatie en communicatie, en meten zich een politieke taak aan.

Het Vlaams Belang wil de macht van de tech-giganten opbreken. Dit omdat het oligopolie van de grote en de sociale mediaspelers een normale marktwerking verstoort. Kleinere, nieuwe tech-initiatieven worden zonder verpinken in de kiem gesmoord, waardoor gezonde concurrentie niet mogelijk is. Bovendien mengen de Big Tech-bedrijven zich middels hun invloed en gewicht op gevaarlijke wijze in onze democratie en privésfeer. De invulling van grondwettelijke rechten en vrijheden zoals het recht op vrijheid van meningsuiting, behoort toe aan de regeringen en de parlementen, die hun macht krijgen van de burger. Niet een select clubje globalistische bedrijven, maar het volk hoort de voorwaarden van deze rechten en vrijheden te bepalen.

Vandaar dat het Vlaams Belang pleit voor grenzen aan de macht van Big Tech. Dit doen we aan de hand van zeventien concrete voorstellen. Vooreerst dient er een paradigmashift plaats te vinden in onze almaar intoleranter wordende maatschappij. Het Vlaams Belang is een vrijheidslievende partij die het vrije woord koestert. De toenemende woke-cultuur die welig tiert in de media, de rechtbanken en op sociale media heeft problemen met de vrijheid van meningsuiting. In die optiek worden almaar meer mensen bestraft voor zogenaamde meningsdelicten. Bij het Vlaams Belang vertrekken we van de positie dat de gedachten van mensen niet te controleren vallen. De vrijheid van meningsuiting is de smeerolie van de democratie, deze moeten we dus beschermen. Op sociale media kunnen we dit doen door sociale mediaplatformen die ongeoorloofd gebruikers censureren, zwaar te bestraffen. Enkel door zware boetes zullen deze bedrijven luisteren. Immers, volgens het Vlaams Belang moet alles wat offline legaal is, dat ook online zijn. We kunnen de vaak arbitraire beperkingen door sociale mediaplatformen dus niet tolereren. Om paal en perk te stellen aan absurde en volksvreemde beslissingen zoals het verbod op Zwarte Piet, pleit het Vlaams Belang ervoor dat de gebruikersvoorwaarden van de desbetreffende bedrijven afgestemd worden aan de nationale cultuur. Daarenbijvoorbeeld ijvert het Vlaams Belang ervoor dat de sociale mediabedrijven nu eindelijk eens transparantie bieden over de gebruikte algoritmes. Tot slot is het Vlaams Belang de grootste voorstander van interopera-

biliteit. Dat wil zeggen dat gebruikers berichten en inhoud van verschillende platformen kunnen zien en versturen. Op die manier benaderen we sociale mediaplatformen in hun essentie, namelijk als dragers van informatie en communicatie. Niet als grote bedrijven die zich mengen in de democratie en bepalen wat wel en niet gezegd mag worden.

VOORSTELLEN:

1. De gedachten van mensen vallen niet te controleren
2. Ruime invulling van de vrijheid van meningsuiting
3. Toetsing opnieuw door de rechterlijke macht en de volksjury
4. Stop de illegale staatssteun voor de media
5. Hervorm de VRT
6. Baas over eigen data
7. Interoperabiliteit
8. Isoleer data op nationaal niveau
9. Zware sancties voor ongeoorloofde censuur
10. Wat offline legaal is, moet online legaal zijn
11. Gebruikersvoorwaarden afstemmen op de nationale cultuur
12. Transparantie over de gebruikersvoorwaarden
13. Onderscheid maken tussen *“duidelijk illegale”* en *“vermeend illegale”* inhoud
14. Strenge controle op automatische moderatiemechanismen
15. Transparante algoritmes
16. Strenge controle op *“vertrouwde seingeverers”*
17. Verbod op *“shadowbannen”*

Q&A

Waarom censureren sociale mediabedrijven zoals Facebook en Twitter hun gebruikers?

Sociale media hebben het debat verruimd, waardoor ze politiek erg belangrijk werden. De technologische verruiming van het debat vindt echter gelijktijdig plaats met een operationele vernauwing. Dat wil zeggen dat meer en meer zaken taboe worden, moeilijker of zelfs niet bespreekbaar zijn en het debat enger is geworden. Veel heeft te maken met de politieke correctheid en de pijlsnelle opkomst van het woke-gedachtengoed met haar cancel culture. De linkerkant is helemaal niet tolerant, maar wil tradities zoals Zwarte Piet verbannen en bepaalde begrippen stelselmatig censureren. Op die manier kan er geen vrij debat plaatsvinden. Daarnaast is er ook het prangende gegeven dat het internet en de sociale media jarenlang weinig regels kenden en overheden opnieuw meer grip willen krijgen over het debat.

Waarom mogen sociale mediabedrijven zomaar ongestraft gebruikers het zwijgen opleggen?

Sociale mediabedrijven werken, omdat het nog steeds bedrijven zijn, met gebruikersovereenkomsten. Dit past echter niet meer in de huidige tijdsgeest, aangezien sociale media nu eenmaal een essentieel onderdeel van de politiek en maatschappij zijn geworden. Politici gebruiken ze om te communiceren met burgers, en burgers met politici. Sociale media zijn dus veel meer geworden dan bedrijven alleen. Daarom kan de gebruikersovereenkomst niet vigeren. Bovendien opereren de sociale mediabedrijven zelf in een waas van links-liberaal paternalisme en zijn ze in collusie met de politieke kaste. Deze kijkt ofwel de andere richting uit als burgerrechten worden gefnuikt, of wil meningen die mensen online hebben geuit ook via de rechtbank bestraffen.

Sociale mediaplatformen zijn privébedrijven. Mogen zij zelf niet kiezen wie ze op hun platform toelaten?

De vrijheid van contracteren is voor Vlaams Belang zeer belangrijk. Hier zijn deze platformen echter zodanig groot dat ze monopolies vormen. Er zijn geen echte alternatieven waar men de vrijheid van meningsuiting kan uitoefenen. De platformen worden op die manier als het ware een nutsvoorziening. Burgers moeten informatie kunnen krijgen en hun mening kunnen uitoefenen. Dat recht wordt beknot wanneer je dat niet mag doen op een platform waar iemand het kan zien. Op die manier heeft elke burger dus het recht om legale meningen te verspreiden in de online publieke ruimte.

Mag ik dan alles zeggen op sociale media?

Vlaams Belang hanteert het principe: *“wat online legaal is, moet offline legaal zijn”*. Net zoals oproepen tot geweld ook offline niet toegelaten is, is dat ook online niet toegelaten. Dit is echter verankerd in de wet, en moet worden ingevuld door de rechter. Nu bepalen de sociale mediabedrijven wat *“schadelijk”* is en spelen ze voor wetgever, politie en rechter. Enkel een overheid kan wetten stellen over de vrijheid van meningsuiting en enkel een rechter kan ze beoordelen. Sociale mediaplatformen zouden hier dus geen rol in mogen spelen.

Waarom zijn monopolies zo gevaarlijk?

Bedrijven die te groot worden kunnen een potentieel politiek en economisch gevaar inhouden. Economisch doen de Big Tech-giganten dit door kleinere spelers systematisch op te kopen of te intimideren. Dit verstoort de werking van de vrije markt en ondermijnt de eerlijke concurrentie, want kleinere platformen kunnen zo nooit doorbreken. Politiek benaderen de tech-giganten de staatsmacht omdat ze de communicatie tussen burgers beheersen én het platform zijn waarop het politieke debat plaatsvindt. Facebook en Twitter hebben een actief censuur- en factcheckingbeleid en claimen op die manier ook het monopolie op de waarheid en het discours. Dit kan natuurlijk niet, want het bedreigt onze democratie.

Waarom is de machtsconcentratie in de klassieke media een probleem?

Vandaag zien we dat slechts een aantal spelers tal van mediamerken bezitten op de Vlaamse en Nederlandse markt. Bovendien konden deze spelers mede dankzij royale subsidies zo groot worden. Dit is een gevaar voor de persvrijheid omdat de grote spelers in het medialandschap dus deels afhankelijk zijn van staatssteun en daardoor automatisch het establishment gunstiger gezind zullen zijn. Bovendien zorgt de machtsconcentratie ook hier voor een ongezonde marktwerking, waardoor kleine mediaspelers moeilijk het hoofd bijvoorbeeld water kunnen houden. Het Vlaams Belang pleit voor persvrijheid en mediadiversiteit.

Waarom verandert mijn tijdlijn of krijg ik sommige zaken niet langer te zien?

Facebook, Instagram, Twitter, Youtube en Google werken allemaal met algoritmes. Deze maken je tijdlijn op op basis van wat je voorkeuren zouden zijn. Veel gebruikers zien zichzelf echter geconfronteerd met een tijdlijn of zoekresultaten die hun voorkeuren niet echt weerspiegelen. Andere gebruikers krijgen dan weer te maken met onvindbare pagina's die ze nochtans wel trouw volgen, dit gebeurt omdat de pagina in kwestie geshadowbanned werd en volgers de inhoud dus niet of nauwelijks te zien krijgen. Vlaams Belang vraagt daarom om transparantie over de algoritmes en een volledig verbod op shadowbanning.

Waarom willen Facebook, Amazon en Bol.com Zwarte Piet weren?

De Big Tech-giganten zijn geen gewone bedrijven die enkel en alleen uit zijn op winst. Gezien hun monopoliepositie op de markt, bijvoorbeeld, zien ze zich in een zetel. Een zetel die hen toestaat om aan politiek te doen. Het woke-gedachtengoed sloop ook deze grote bedrijven binnen, waardoor men er aanstoot begon te nemen aan zowat alles. Zwarte Piet, een onschuldig kinderfeest dat al eeuwen in zwang is in Vlaanderen, wordt als racistisch aanschouwd. Dat is het uiteraard niet. Maar de intolerante houding van deze geïdeologiseerde bedrijven spoort hen ertoe aan om alles wat niet in hun politieke kraam valt gewoonweg te verbannen. Het Vlaams Belang wijst net op de maatschappelijke en economische positie van deze bedrijven en aanschouwt het censureren van Zwarte Piet als een grove discriminatie tegen onze cultuur.

Zijn berichtenapps zoals Messenger en WhatsApp wel nog te vertrouwen met onze data?

Het antwoord is: niet echt. Deze berichtenapps zijn allemaal Amerikaans, dus onze data en privacy zijn volledig afhankelijk van de politieke schommelingen in de Verenigde Staten. Het Vlaams Belang pleit voor een shift. In plaats van het klassieke opt-outsysteem waar van gebruikers verlangd wordt het initiatief te nemen voor hun databeheer, moeten we naar een opt-insysteem waar het initiatief bij het platform komt te liggen indien zij willen beschikken over de data van de gebruiker.

Wat kan ik doen als individuele burger?

Om de macht van Big Tech aan banden te leggen, zullen er grote initiatieven moeten genomen worden. Toch kan je als individuele burger een impact hebben. Door het downloaden van de VB-app kan je bijvoorbeeld zelf de censuur mee helpen doorbreken. Als je je informatie consumeert op de VB-app in plaats van op Facebook, zal je tijd op dat platform afnemen. Minder gebruikers-tijd betekent minder inkomsten. Op die manier kan ook jij helpen om de sociale mediaplatformen kleiner te krijgen.

Werkten mee aan deze brochure:

Steven Creyelman, federaal volksvertegenwoordiger

Marijke Dillen, federaal volksvertegenwoordiger

Erik Gilissen, federaal volksvertegenwoordiger

Barbara Pas, federaal fractievoorzitter

Tom Vandendriessche, Europees volksvertegenwoordiger

Tom Van Grieken, voorzitter

Hans Verreyt, federaal volksvertegenwoordiger

Stijn Hiers, fractiesecretaris

Michel Cardon, politiek secretaris

Jonathan Taelman, fractiemedewerker

Yolanda Vansina, fractiemedewerker

Madouplein 8/9
1210 Brussel
02 219 60 09

info@vlaamsbelang.org
www.vlaamsbelang.org